

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 50—
za en mesec .. " 4,50
za Nemčijo olovoletno .. " 55—
za ostalo inozemstvo .. " 60—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48—
za en mesec .. " 4—
v upravi prejemati mesečno .. 3,50
Sobotna izdaja:
za celo leto .. K 10—
za Nemčijo olovoletno .. " 12—
za ostalo inozemstvo .. " 15—

SLOVENEČ

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali ni prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva- in večkrat .. " 45,
pri večjih naročitih primerih popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna petstvrsta K 1—
Izhaja vsak dan izveniši nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 50.

Obletnica dr. Krekove smrti.

Jutri, v torek, dne 8. oktobra 1918, praznujemo obletnico dr. Krekove smrti.

SLOVESEN REKVIJEM

za pokoj duši blagega pokojnika bo ob pol 7. uri zjutraj

v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Slovesni rekvijem pojo združeni cerkveni pevci s spremljevanjem orkestra.

ŽALNA PRIREDITEV

bo ob pol 8. zvečer

v veliki dvorani Uniona.

—:—

Spored:

1. 2 žalostinki, Svira orkester šentpeterske »Prosvete«.
2. Žalostinka. Pojo združeni pevci.
3. Dr. Krekovo delo. Govori dr. J. Mohorič.
4. Poklon velikemu geniju.

Ustanovitev „Narodnega sveta“ za vse jugoslov. dežele.

Dne 5. in 6. t. m. so se zbrali v Zagrebu delegati troimenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, kjer so ustanovili »Narodni svet« za vse jugoslovanske dežele naše monarhije.

Izdan je bil sledeči komunike:

Dne 5. in 6. oktobra se je vršil v Zagrebu sestanek odposlancev iz Slovenije, Trsta in Istre, Hrvatske, Bosne in Hercegovine, Dalmacije in Mažarske zaradi ustanovitve »Narodnega sveta« Slovencev, Hrvatov in Srbov. Na tem sestanku se je dosegla popolna edinost glede cilja kakor tudi glede ustanovitve »Narodnega sveta«.

Sklepi se bodo objavili pozneje. S sestanka je bil odposlan Čehom sledeči pozdrav:

Narodni izbor Praga.

Zastopniki složnega in enodušnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, zbrani pri ustanovitvi »Narodnega sveta« v Zagrebu, pošiljajo čehoslovanskemu bratškemu narodu iskrene pozdrave in obnavljajo v zgodovinskem trenutku, ko se rešuje usoda naših narodov, prisego nezlomljive solidarnosti in neomajne zvestobe v skupnem boju za svobodo in državno samostojnost naših narodov.

Dr. Pavlič.

Poljakom je bila odposlana naslednja brzojavka:

Głombinski, Dunaj, Parlament.

Zastopniki enodušnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov ustanavljajo »Narodni svet« na svoji seji, vršeči se v Zagrebu 5. in 6. oktobra, se z bratskimi čutili spominjajo v skupni borbi poljskega naroda, s katerim nas bo složen boj za narodno svobodo in državno samostojnost dovedel do zmage in ustvaril močno slovansko fronto od Gdanskega do Adrije.

Dr. Pavlič.

Pozdrav čehoslovanskega naroda »Narodnemu svetu« se glasi:

Spominjamo se danes Vas Slovencev, Hrvatov in Srbov ob priliki slavlja, ko polagate čvrst temelj veliki Jugoslaviji z ustanovitvijo skupnega »Narodnega sveta«. Veselimo se Vašega edinstva in se zavedamo, da nam stojite na strani v našem boju za čehoslovansko državo tako, kakor bomo mi z Vami izvojevali Vašo državo.

Za Češki svaz: Stanek.

Važno posvetovanje.

Zagreb, 7. oktobra.

Jutri zboruje eksekutivni odbor in poslanci hrvatsko-srbske koalicije. Ta posvet je izredno velike važnosti. Posvetovali se bodo o političnem položaju

V zaželeni deželi.

Fr. pl. Šuklje.

II.

Avtonomija v Jugoslaviji.

Ustava kake države, še bolj pa njena uprava mora se prilagoditi naravnim razmeram. Le tedaj bode ustregla svojemu namenu, zagotoviti prebivalstvu varni obstanek in razvoj. In baš radi tega je zelo verjetno, da upravna sistema, docela primerna Ercegovini ali Sremu, ne bi povsem nespremenjena brez očitne škode mogla vpeljati se ob Soči ali Krki. V tem pogledu nikar nobene tesnosrčnosti med zakonodajalci in organizatorji naše samostalnosti! Zgodovinsko in državno pravno ločeni skozi toliko stoletij se bomo ložje privadili eden drugemu, ako se bomo mogli prosto gibati po svoje. Prepotrebna asimilacija vseh treh gran, iz katerih je sestavljen troimenski narod jugoslovanski, bode se morda najbolj pospešila, ako se vsakemu plemenu omogoči svobodni razvitek na naravni podlagi!

Stoječ na tem stališču, pridem do zaključka, da bi kazalo, jugoslovansko našo skupino deliti na tri upravna ozemlja: Slovenijo, Hrvaško v ožjem smislu in Bosno-Ercegovino, združeno z Dalmacijo. Naravno, da slovanski skupini prisvajam tudi istrske Hrvate, saj smo z njimi itak združeni v bratski ljubzni, obelodanjeni in preskušeni v neprestanem boju proti skupnemu tlačitelju. Da se Dalmacija administrativno zveže s svojim zaledjem Bosno in Ercegovino, zagovarjam se da s tehničnimi razlogi. Hrvatski skupini končno bode prikloniti one pokrajine, katere se znova pridobije materijem.

V državni celoti obravnavajo naj se skupne zadeve in one, katere se dajo skupno bolj opravljati nego ločeno, po skupnih zakonih in skupnih državnih organih. Vse ostalo pa naj se mirno prepusti zakonodajstvu in upravi posameznih državnih skupin.

Oglejmo si sedaj ono zahodno skupino, katero po pretežni večini stanovništva lahko nazivamo slovensko. V njej bodo združene Kranjska, Spodnje Štajerska in slovenski del Koroške, potem Primorska. Po zadnjem ljudskem štetju imela bi okroglo 2 milijona prebivalcev s 40.000 km². Na čelu jej stoji deželni poglavar kot šef uprave, na njegovi strani deželni zbor kot zakonodajni organ. Ali po mojem mnenju je to ozemlje že preveliko in prerazlično, da bi ga uspešno mogel voditi in upravljati en sam človek. Radi tega uvedejo se naj okrožja, broječa po 6—700.000 duš. Zadostovalo bi v tem pogledu, ako razdelimo slovensko na tri okrožja: Kranjsko, potem Štajersko s slovenskim Korotanom in končno Primorsko.

Da pri ureditvi tega ozemlja odločno odklanjam takozvano dvojno upravo, po kratki oceni tega upravnega nastanka, izraženi uže v prvem članku, pač ni treba izrečno naglašati. Razsodno upravo naravnost onemogočuje; pri tem stroju tečeta dve kolesi drug poleg drugega, brez notranje medsebojne vezi, čestokrat v direktni nasprotni smeri. Nepraktična je ta delitev upravne oblasti in vrh tega neprimerno draga celo v popolnem mirnih do celca urejenih razmerah. Toda kako kvačne posledice lahko nastanejo iz lažnjive »deželne avtonomije«, ako v roke pride brezobzirnemu drzovitemu samosilniku, o tem imamo najžalostnejše dokaze baš danes v skrajno zavoženi samosvoji upravi na Kranjskem.

»Če pa odpraviš deželno avtonomno oblastvo, kako bodeš varoval samoupravo proti birokratizmu?« — utegnejo me vprašati. S tem, da organično združujem in sicer v vseh instancah uradniški in lajiški živelj, imenovane funkcijonarje in od ljudstva izvoljene. Že v najvišji deželni instanci! Pač bode deželni poglavar imenovan od državne centralne oblasti, vendar nikakor ni treba, da bi moral biti vzet baš

iz uradniških krogov. Prevažno to mesto se more izročiti celo možu nejuristu brez neposredne uradniške šole, ako le splošna izobrazba in darovitost njegova ter narodno zaupanje jamčijo za njegovo zmožnost za izročeno mu težavno nalogo. Odgovornost njegova bode pa dvojna: z ene strani naj bo odgovoren centralnemu oblastvu, z druge pa, toda omejeno na čisto deželne zadeve ter na izvršitev deželnih zakonov tudi deželnemu zboru. In skrbeti je za to, da zakonita odgovornost njegova zlasti deželnemu parlamentu ne ostane gola fikcija, kakor na primer ona naša papirnata ministrska odgovornost, katere se še nikoli ni bil zbal noben avstrijski minister.

Deželni poglavar z deželnimi svetniki skupaj reprezentuje deželno vladno. To bi pa sestavil tako, da eno polovico vladnih svetnikov pač imenuje centralna oblast iz državnih uradnikov, druga polovica pa bode sestavljena iz deželnih poslancev, za volilno dobo izvoljenih od deželnega zbora ter od istega in iz deželno-zborskih sredstev plačanih. Torej pod predsedstvom deželnega poglavarja naravnost kombinacija sedanje deželne vlade in sedanjega deželnega odbora!

Prednosti take sestave so evidentne. Kakor sovražna sila se dandanes narodnemu vzletu zoperstavlja preširna birokracija. Naroda ne razume, ljudskih potreb ne pozna! Stopi enkrat v stik z birokratskimi našimi upravitelji in ostrmel bodeš, kako malo in kako slabo pozna večina izmed njih, — pač je dokaj častnih izjem — praktično življenje in njegove potrebe. Poleg tega pri premmogih, zlasti političnih uradnikih neka posebna sorta nadutosti, čut vzvišenosti nad plebejsko maso, katero »vladati« mu je stanovski poklic in uradna dolžnost! Oblastna nasproti ljudstvu je pa ta gospoda — izrecno povdarjamo, ne

vsi — čestokrat obenem preponižna nasproti svojim višjim, slepo orodje v rokah birokratskih močočnežev.

Te razmere so skozinskozi nezdrave ter kriče po reformi. Po mojem mnenju bi se glavni nedostaki dali odpraviti po mojem predlogu. Ljudske potrebe zadobile bi svoje glasne zagovornike in branitelje v vladnih svetnikih, izvzetih iz krogov deželnih poslancev. V stiku z njimi izginila bi ona »svetlovna odtujenost«, katere označuje zagriženega birokrata. In omililo bi se razmerje deželnega poglavarja k podrejenim uradnikom, zmanjšala bi se pretirana nadvlada njegova, ker z ene strani bi ga vezala odgovornost nasproti deželnemu zboru, z druge ne bi mogel pometati vsaj z onimi svetniki ne, katere si jih je izposodil iz deželnega parlamenta.

Deželni zbor naj bo izvoljen na podlagi splošne, enake, tajne volilne pravice iz cele dežele, torej iz vsega ozemlja od Spielfelda počenši dol do jadranske obali. Predsednika si izbere sam, v kompetenco njegovo spadajo naj vse zadeve, katere niso po osnovnem zakonu izrecno pridržane osrednjemu parlamentu cele Jugoslavije.

Važno je tudi vprašanje deželnih financ. Kaj posebno hudo tlačijo vse dežele v naši Avstriji, o čem bridko jadicujejo vsi deželni zbori? Povsod ista pritožba, da je država pač celo kupo bremen navalila deželam, sebi pa pridržala vse davke in dohodke, tako da deželni zborom v pokritje deželnih potrebščin drugega ne preostaja, nego pomagati si z dokladami na cesarske davke. V tem pogledu trebalo bode intenzivnih finančnih in davčnopoličnih študij, da pri preustroju naše Jugoslavije o pravem času uredimo problem samostalnih deželnih dohodkov ter na trdno podlago postavimo deželno gospodarstvo.

Nemčija prosi za mir.

Berlin, 6. oktobra. (K. u.) Nota, katere se je poslala potom švicarske vlade Wilsonu, slove: Nemška vlada prosi predsednika ameriških Združenih držav, da prevzame obnovitev miru, obvesti o tej prošnji vse vojtujoče se države in jih povabi, naj pošljejo odposlance, da se prično pogajanja. Za temelj mirovnih pogajanj sprejema program, katerega je sestavil predsednik ameriških Združenih držav v svoji poslanici kongresu 8. januarja 1918 in v svojih poznejših izjavah, posebno v govoru 27. septembra: Da se zažrta nadaljevanje prelivanja krvi, prosi nemška vlada, naj se privede precej do sklepa o premirju na suhem, na vodi in v zraku.

Maks, princ Badenski, državni kancler.

Cesar Viljem armadi in mornarici.

Berlin, 5. oktobra. (K. u.) Cesar Viljem je poslal nemški armadi in mornarici sledeči odlok:

Sovražnik naskakuje že mesece s silnimi napori, skoraj brez odmora, vaše črte. V večtedenski borbi, brez miru, ste morali vztrajati in kljubovati po številu premočnemu sovražniku. Velicina vaše naloge je v Vaši nalogi, katero izpolnujete. Čete vseh nemških plemen spolnujejo svojo dolžnost in branijo na tujih tleh junaško domovino.

Trdo je stališče moje mornarice, da se uveljavlja nasproti združenim sovražnim pomorskim silam in podpira z neutrudljivim delom armado v njenem težkem boju. Ponosno in z občudovanjem gleda domovina na dejanja armade in mornarice. Izražam Vam svojo in domovine zahvalo. V najtežji borbi se je porušila macedonska fronta. Vaša fronta je in ostane nezrušljiva.

V sporazumu z našimi zavezniki sem se odločil, da še enkrat ponudim mir; roko pa bomo dali le častnemu miru; to smo dolžni junakom ki so pustili življenje domovini, to smo dolžni svojim otrokom. Če bo orožje počivalo, se še ne ve. Do takrat ne smemo opešati. Kakor doslej, moramo vse sile zastaviti, da klubujemo neutrud-

ljivo navalu sovražnika. Ura je resna, toda zaupajoč na našo moč in na milostno božjo pomoč se čutimo dovolj močne, da branimo svojo ljubljeno domovino.

Uradna pojasnila o mirovni notí.

Uradno poročajo z Dunaja 5. t. m.: Z ozirom na mirovni korak zaveznikov je treba pred vsem naglasiti, da tega koraka Avstrije Ogrske, Nemčije in Turčije ni umeti tako, kakor bi bil ta sklep nastal nenadoma in pod vplivom vojaških dogodkov. Korak tvori marveč v zgodovini naše mirovne politike zadnji člen v logični verigi neprestane evolucije ob istočasnem vpoštevanju notranjepolitičnega razvoja Nemčije. Kakor znano, tvori izhodišče naše mirovne politike nota grofa Buriana iz meca decembra 1916. Takratni korak je imel še jako negotov značaj, nočijo še niso bili opredeljeni in le v velikih potezih občrtani. Tekom razvoja je pa prišlo do razčiščenja pogojev. Tekom meseca februarja, marca in aprila so se začele širiti besede o splošnem, pravičnem miru, o miru brez aneksij in kompenzacij. V nadaljnji zvezi se je obravnavala misel o ustanovitvi mednarodnega razsodišča in zmanjšanja oboroževanja, dalje se je kot potrebno načelo proglasila misel o svobodi morja in končno postavilo načelo, da se morajo gospodarske vojske, gospodarska nasilja po vojski preprečiti.

Iz teh velikih načel je nastal veliki sedanjí mirovni program. Vse te točke je sprejel, kakor znano, v svojih govorih itd. tudi grof Czernin kot primeren temelj za mirovna pogajanja. Tem točkam je končno pritril tudi nemški državni zbor, tako da se je v tem izrazilo enotno mnenje zaveznikov. Nato je sledila papeževa mirovna nota, katere predloge in temeljne misli smo sprejeli kot sprejemljiv temelj. Enten-ta seveda na papeževoto noto ni odgovorila, samo predsednik Wilson je v svoji noti dne 8. januarja 1918 v svojih 14. točkah stavil predlog in proglasil načela, ki so v bistvu soglašala s programom osrednjih veselil. Grof Czernin in grof Hertling sta Wilsonove predloge, izvzemši gotove točke,

glede katerih sta izrazila pridržke, označila kot primerno podlago za mir. V podobnem smislu so zavzeli stališče tudi delegaciji in nemški državni zbor. Ustanoviti treba, da je bil vedno predsednik Wilson, ki se je pečal s konkretnim mirovnim programom, dočim je ententa vstrajala na svojih osvojevalnih namenih. Nato je prišel zadnji predlog grofa Buriana o pripravljenem razgovoru vojujočih se držav. Predlog so odklonili, vendar Wilson ne z namenom, da bi odrezal mirovna pretresovanja, saj se je v svojem govoru dne 27. septembra ponovno povrnil na to in na objektivni način ustanovil potrebo pravičnega miru, ki ne bi bil enostranski, marveč na obe strani pravičen ter tako postal načelo visoke pravičnosti na vse strani. V tem trenutku, ko se je proglasilo načelo enakomerne pravičnosti za vse dele, je postalo jasno, da bi bili v tej zvezi močnejši nadaljnji mirovni koraki, ker omogočajo načelo, ki izključuje, da bi se enostransko dajala prednost, rešitev skupine težavnih vprašanj.

Z ozirom na okolnost, da je notranje-politična izprememba na Nemškem spravila s poti gotove težave, je postalo jasno, da bi se dal v mirovnem vprašanju doseči enoten sklep osrednjih velesil. Danes, ko je nastopila nemška vlada, smo v položaju, da storimo korak, ki sega še nazaj v začetek leta 1917. Korak se torej ni porodil iz trenutnih dogodkov, marveč se je v teku naravnega razvoja neprestano prebija. Spricho teh okoliščin pričakujemo, da bo naš korak dovedel do zblizanja in razgovora. Če izrazimo to upanje, pa vseeno ne vemo, kako bosta ententa in Wilson sprejeta ta korak. Politično opravičen je ta korak že zato, ker zastopa Wilson edino velesilo, ki nasproti ententi ni politično zvezana. V formalnem oziru ustanovljamo, da se naš korak ne sme smatrati kot prošnja za posredovanje. To je izključeno, ker morejo biti posredovalci sami nevtralnici. Obračamo se na Wilsona, ker predstavlja točko, ki jih je on formuliral, temelj, na katerem bi se mogli pogajati. Naš korak se bo pač splošno cenil kot velik zgodovinski moment.

V njem se s polno jasnostjo izraža, da mnogo obrekovani osrednji velesili ne zasledujeta imperialistične politike, marveč da so njuni pogoji v polnem soglasju z njunim obrambnim programom. Ako se našemu predlogu ne ugodijo, potem bi morali naši nasprotniki prevzeti za to pred svetovno zgodovino polno odgovornost. Nota izroči za vsakega posebej, ker zastopajo zaveznike v Ameriki različne zaščitne države: nas švedska, Nemčija švic. V tem trenutku se je nota ameriškima poslanikoma v Stockholmu in Bernu že izročila.

Nemška mirovna ponudba.

O mirovni ponudbi Nemčije je povedal državni kancler princ Badenski v nemškem državnem zboru dne 5. t. m. to-le:

Opirajoč se na sporazum z vsemi v to poklicanimi mesti v državi in na pritrdilo z nami sodelujočih zaveznikov sem v noči na 5. t. m. po posredovanju švice poslal predsedniku Združenih držav noto, v kateri ga prosim, naj vzame v roko delo za dosego miru in stopi v to svrhu v zvezo z vsemi vojujočimi se državami. Nota dospe v Washington že danes ali jutri. Obrača se na predsednika Združenih držav, ker je le-ta v svoji kongresni poslanici z dne 8. januarja 1918 in v svojih poznejših izjavah, posebno tudi v svojem newyorškem govoru dne 27. septembra postavil program za splošni mir, katerega moremo sprejeti kot temelj za pogajanja. Ta korak na potu za rešitev ne-le Nemčije in njenih zaveznikov, marveč celokupnega, že štiri leta vsled vojne trpečega človeštva, sem storil tudi zato, ker menim, da se misli, ki jih oznanja gospod Wilson, in katerih cilj je bodoča sreča narodov, popolnoma strinjajo s splošnim mišljenjem, ki preveva tudi novo nemško vlado in z njo daleko pretežno večino nemškega naroda.

Sodbe o mirovni ponudbi.

Dunaj, 5. okt. Avstrijski in nemški diplomatski krogi ugodno presojaajo vidike ponudbe o premirju. Prevladuje nazor, da bo Wilsonov odgovor tvoril temelj razpravam. Na Dunaju se nameravajo pogajati v duhu najpopolnejše spravljivosti in jo, če je mogoče, srečno končati.

Andrassy o mirovni ponudbi.

Budimpešta, 5. okt. Bivši minister grof Julij Andrassy je izjavil o mirovni noti osrednjih velesil: Kak uspeh doseže podvzeti korak, se ne more vedeti naprej; verjemem in upam pa, da privede do častnega miru, ki bo primeren našim razmeram. Če bi nam pa stavili sovražniki pogoje, ki bi merili na to, da nas uničijo in ki niso združljivi z našimi postranskimi koristmi in z našo narodno častjo, moram opozorjati, da stojimo v nezlomljivi svoji moči pred svetom.

Uspeh mirovne note.

Zagreb, 7. oktobra.

Avstrijska mirovna nota je zbudila v naših trgovaških krogih veliko pobožnost in nervoznost. Poprej je zmanjkovalo vsakršnega blaga, sedaj pa je naen-

krat dovolj in sicer pravega, predvojnega blaga. Naviljalci cen in razni prekupčevalci čutijo dobro, da se približuje konec njihovi »trgovini«.

Wilsonov odgovor.

Dunaj, 5. okt. Politični krogi sodijo, da Amerika pred sredo bodočega tedna ne odgovori na stavljeni korak osrednjih velesil.

Angleški odmevi o miru.

Iz Haaga poročajo dne 5. t. m. Londonski listi doslej niso priobčili besedila angleškega odgovora Avstriji-Ogrski. Časopis »Morning Post« ima le kratko naznailo, da dopušča nota pogovore, ne da bi se na veliko zasnovane odločilne vojaške operacije zaveznikov prekinile. »Westminster Gazette« pravi: Našo noto Avstriji-Ogrski in korak neke nevtralne države preveva enaka želja, da se svetu prihrani nepotrebno trpljenje.

Mirovni pogoji Italije.

Berlin, 5. Iz Lugana se poroča: V svojem govoru je predsednik italijanske zbornice Marcora slavil zvezne armade in odklonil avstrijski-ogrski mirovni predlog (namreč prvi Op. uredn.), in je nato naznanil mirovne pogoje entente, ki so: Obnovitev Belgije, Srbije, Črne gore; odstop vseh ozemelj Italiji, ki ji etnografsko pripadajo, priznanje pravice do narodnega življenja vseh zatiranih narodov. (To, kar je govoril Marcora, se popolnoma sklada s tem, kar zahteva Wilson. Op. uredn.)

Curij, 5. oktobra. »Tribuna« piše: Stojimo pred koncem vojske. Za Italijo je samoposebi umljivo, da mora obdržati svojo najvažnejšo kolonijo Tripolis. Naši vojni smotri so v principu tisti, kakor l. 1917., toda v praksi ne več. (Italija je takrat med drugim zahtevala, da mora dobiti v strateško varstvo Trsta mejo, ki naj bi segala do Save pri Kranju in od tam šla po gorejskih gorskih slemenih čez Kras. Pozneje je, kakor znano, zahtevala še več. Zdaj se je izjavila za Wilsonova načela. — Op. ur.)

Izpraznitev Belgije in severne Francije.

Budimpešta, 5. »Az Est« poroča: Če se doseže premirje, bodo Nemci izpraznili severno Francijo. V švic in na Nizozemskem se že v tem zmislu počutajo. (Poročilo ni senačno, ker to itak zahteva Wilson v svojih točkah. Opomba uredništva.)

Mirovni papirji v Newyorku se dvigajo.

Rotterdam, 4. oktobra. (K. u.) Rotterdamsche Courant poroča: Daily Telegraph javlja iz Newyorka, da so mirovni papirji zelo poskočili, vojni papirji pa zelo padli. Na newyorški borzi sklepajo stave, da bo vojske še pred božičem konec.

Grey redi vivus.

London, 4. oktobra. (K. u.) Lord Grey bo govoril 10. oktobra v Londonu na shodu o Wilsonovi politiki glede na zvezo narodov. Grey, odkar je leta 1915 odstopil, ni več javno nastopal.

Odpoved brest-litovske mirovne pogodbe.

Berlin, 5. oktobra. V imenu vlade sovjetov je ljudski komisar zunanjih reči Čičerin poslal Turčiji noto, s katero jo obdoljuje, da je z nastopom na Kavkazu prelomila v Brestu Litovskem sklenjeno mirovno pogodbo, vsled česar smatra, da je med Turčijo in Rusijo v Brestu Litovskem sklenjeni mir ničev. Nota očita Turčiji, da je zasedla province Kars, Adahan in Baku, ne da je povprašala prebivalstvo o njegovi volji, kakor določa brest-litovska mirovna pogodba. Turčija je dalje s silo rekrutirala in izvajala grozodejstva. V protivolju z brest-litovskimi določili je zasedla regularna turška armada mesto Baku. Sovjetska vlada je dalje poslala noto Nemčiji, v kateri naznanja vsebino članke, katerega je objavil 1. t. m. Radek v »Izvestijah« pod nadpisom »Senca Rusije«. V članku se pritožuje proti trdemu miru sile, ki so ga vsilili ruskemu ljudstvu in želijo skleniti se na nemško čustvo, naj se mir spremeni. Novi nemški kancler princ Maks Badenski je že izjavil, da se lahko v Brestu Litovskem sklenjeni mir revidira.

Nemčija in v Brestu Litovskem sklenjeni mir.

Berlin, 2. oktobra. Danes ponoči je prišla iz Moskve nota vlade sovjetov, ki izraža nazor, da naj Nemčija brestovske mirovne pogodbe ne smatra, da obstoja. Odgovor iz Berlina na to noto se je glasil, da v Nemčiji nimajo nobenega pomisleka smatrati, da določila brestovske pogodbe ne obstoja, in da se prepuste vprašanja vzhoda splošnemu posvetu v rešitev. Vlada sovjetov se istočasno naproša, naj se po možnosti drži brestovske pogodbe, v kolikor obsega gospodarska določila. (Nota boljševikov je v zvezi z mirovno ponudbo in ne zahteva drugega, kakor Wilson. Op. ur.)

Wilsonovih 23 točk.

Wilsonov program, katerega sprejemajo mirovne note Avstrije-Ogrske, Nemčije in Turčije, je razglasil predsednik Wilson dne 8. januarja 1918 v svoji poslanici kongresu, štiri točke mu je pristavil 12. februarja 1918 in s petimi točkami ga je izpopolnil v svojem govoru dne 27. septembra 1918. Bralcem »Slovenca« so Wilsonove zahteve znane, kljub temu jih še enkrat objavimo, da bo mogoče tolačiti veliko važnost mirovne ponudbe osrednjih evropskih držav. Objavljamo jih seveda

skrčeno s pristavkom, da smo navezani na poročila osrednjih evropskih držav, katerih cenzure včasih črtajo odstavke, ki jim ne ugajajo.

14 točk.

Wilson je naznanil dne 8. januarja 1918 kongresu Združenih držav v poslanici teh-le 14 točk:

Prva točka: Vse mirovne pogodbe morajo biti javne, skleniti se morajo javno; ne smejo se zato sklopiti tajni mednarodni dogovori kakršnega koli načina; diplomacija mora poslovati vedno odkritosrčno in pred celim svetom.

Druga točka: Popolna prostost ladjeplovbe na morju izven teritorialnih voda v miru in med vojsko; izvzeta so le morja, ki se popolnoma ali deloma zapro vsled mednarodnega postopanja z namenom, da se uveljavijo mednarodne pogodbe.

Tretja točka: Odpravijo naj se, kolikor je mogoče, vse gospodarske ovire in naj se ustanovi enotnost gospodarskih razmer med vsemi narodi, ki se pridružijo miru in se združijo v zvezo zato, da ga vzdržujejo.

Četrta točka: Dati in sprejeti se morajo primerna jamstva, s katerimi se oboroževanje narodov zniža na najnižjo mero, ki je združljiva z notranjo varnostjo.

Peta točka: Svobodno, odkritosrčno in popolnoma nepristransko naj se urede vse kolonialne zahteve, ki so utemeljene v strogi izvedbi načela, da se morajo, kadar se odločujejo vsa suverena vprašanja, ravno tako upoštevati koristi prebivalstva, za katero gre, kakor tudi upravičene zahteve vlad, katerih pravice se morajo omejiti.

Šesta točka zahteva, naj se izprazni popolnoma rusko ozemlje in zahteva, naj Rusija sama določuje svoj politični razvoj.

Sedma točka: Cel svet bo pritrjeval, da se morajo Belgija izprazniti in obnoviti, ne da bi kdo poskušal omejevati njeno suvereniteto, katere naj se veseli skupno z drugimi narodi.

Osma točka: Celo francosko ozemlje se mora osvoboditi in se naj zasedeni deli obnove. Krivica, katero je zadala Prusija leta 1871. v vprašanju Alzacije-Lorene, ki je svetovni mir ogrožala skoraj skozi 50 let, se mora popraviti, da se mir zopet zavaruje v korist vseh.

Deveta točka: Ureditev meja Italije naj se izpelje z jasno znanimi narodnimi črtami.

Deseta točka: Narodom Avstrije-Ogrske, o katerih mestu med narodi želimo, da ga vidimo varno ohranjenega, naj se zagotovi prilika avtonomnega razvoja.

Enajsta točka: Rumunija, Srbija in Črna-gora naj se izpraznijo in zopet obnove zasedena ozemlja. Srbiji naj se dovoli svoboden in varen dohod k morju. Medsebojne razmere raznih balkanskih držav se morajo določiti s prijaznimi razgovori primerno črtam, ki jih podaja zgodovina z ozirom na pripadlost k narodnostim. Za politično in gospodarsko neodvisnost in teritorialno nedotakljivost se morajo ustvariti jamstva.

Dvanaesta točka: Turškim delom sedanje osmanske države naj se zagotovi varen užitek suverenitete, toda drugim narodom, ki so zdaj pod turškim gospodstvom, se mora ravno tako na nedvomljiv način zavarovati življenje in se jim mora zagotoviti absolutno nemotena prilika, da se avtonomno razvijajo. Dardanele se morajo odpreti prostemu prevozu ladij in trgovini vseh narodov v varstvu mednarodnih garancij.

Trinajsta točka: Ustanovi naj se neodvisna poljska država, ki mora obsegati ozemlja, v katerih prebiva nedvomno poljsko prebivalstvo in mora dobiti svoboden prihod k morju. Njeno gospodarsko neodvisnost in teritorialno integriteto naj garantira mednarodna pogodba.

Štirinajsta točka: Splošna zveza narodov se mora ustanoviti. Posebne pogodbe naj skrbijo za medsebojne garancije politične neodvisnosti neodvisnosti in teritorialne integritete velikih in malih narodov.

Wilson je izpopolnil 14. točko v svojem govoru 4. julija letos, katerega je govoril na Washingtonovem grobu, še natančneje s sledečo definicijo:

Ustvari naj se mirovna organizacija, ki naj jamči, da celokupna moč svobodnih narodov zabrani vsako kršenje pravice in ki ustanovi razsodišče, kateremu se morajo predložiti vsa nastala narodna nasprotstva.

Štiri točke.

Wilson jih je definiral 12. februarja 1918 in zahteval:

1. Vsak del končnoveljavne pogodbe se mora zgraditi na pravičnosti in gotovem služaju s tako poravnavo, od katere je najverojetnejše, da privede k trajnemu miru.

2. Narodi in dežele naj se ne premikajo od gotove državne oblasti po kaki drugi, kakor da gre zgolj za predmete ali kamne v kaki igri, če tudi v veliki igri ravnotežja moči, ki je zdaj diskreditirano za vse čase, toda

3. vsaka rešitev o vprašanju katerega ozemlja, ki jo je sprožila sedanja vojska, se mora rešiti v interesu in v korist prizadetega prebivalstva in ne kakor le del katere pogodbe ali kompromisa na zahtevo mest, ki rivalizirajo med seboj.

4. Vse jasno označene narodne zahteve se morajo zadovoljiti v najširšem obsegu, ki je mogoče, ne da se sprejmejo, ali ovekovečijo stari elementi spora in nasprotstva, ki bi najbrže kmalu zopet motili mir Evrope in z njo celega sveta.

Pet točk.

V svojem govoru 27. septembra 1918 je Wilson definiral sledečih pet točk:

I. Nepristranska pravičnost, ki jo nameravamo odmevati, ne sme razločevati med onimi, do katerih želimo biti pravični, in tistimi, do katerih ne želimo biti pravični. Pravičnost mora biti taka, da ne bo poznala nobenih ugodnosti in nobenega stopnjevanja, marveč le enake pravice za udeležene narode.

II. Noben poseben, osamljen interes kateregakoli naroda ali skupine narodov ne more tvoriti temelja katerega dela pogodbe, če se ne ujema s skupnimi interesi vseh.

III. V skupni rodbini zveze narodov ne sme obstojati nobena vez, nobena zveza in tudi ne posebne pogodbe ali dogovori.

IV. V zvezi sami ne smejo biti nobene posebne, samoljubne gospodarske kombinacije, ne sme se uporabljati gospodarski boj kot v kakršnikoli obliki ali izključitvi; izvzeto je samo pooblastilo sile, katero se podeli zvezi narodov, da naloži gospodarske kazni z izključitvijo svetovnih trgov, in sicer kot sredstvo discipline in kontrole.

V. Vsi mednarodni dogovori in pogodbe kakršnekolikoli vrste se morajo s popolno vsebino naznaniti ostalemu svetu.

Iz Wilsonovega odgovora na mirovni korak centralnih držav.

Dunaj, 6. oktobra. Povodom razpisa četrtega vojnega posojila je govoril predsednik Wilson 27. septembra v New Yorku o miru. Govor je bil do sedaj vseskozi pomanjkljivo priobčen. V tem govoru je Wilson med drugim izjavil to-le:

Vsi soglašamo v tem, da potom pogajani in potom sporazuma z vladami centralnih držav ni mogoče priti do miru. Pogajali smo se že z njimi in smo videli, kako se pogajajo z drugimi na vojni udeleženi narodi v Brestu-Litovskem in v Bukarešti. Vlade centralnih držav so nas prepričale, da so brez časti in da ne razumejo pravičnosti. One se ne drže pogodb in ne sprejemajo nobenega načela, kakor samo načelo nasilja in lastnega interesa. Z vladami centralnih držav ne moremo priti do nobenega sporazuma. Storile so nam to nemogoče. Nemški narod se mora zavedati, da ne sprejemamo besed onih, ki so storili, da je bila ta vojna neizogibna. Mi ne živimo v istih mislih, mi se ne poslužujemo istih besed, kakor oni. Tudi je odločilne važnosti, da smo se izrecno sporazumeli, da ni mogoče doseči nikakršnega miru potom kakršnegakoli kompromisa ali potom redukcije onih temeljnih načel, ki smo jih proglasili za svoj vojni cilj. O tem ne sme biti nobenega dvoma.

Wilsonov govor vsebuje tudi apel na lastne zaveznike, da naj se odkrito izjavijo, ali jim v postavljenih čistih načelih kaj ni všeč. V političnih krogih so mnenja, da je ta točka Wilsonovega govora naslovljena na adresu Italije, ki se drži deloma še vedno gotovih imperialističnih idej.

Spremembe v Nemčiji.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Novi nemški kancler princ Maks Badenski je v soboto v nemškem državnem zboru govoril svoj napovedani veliki govor. Pečal se je v njem s spremembo državne vlade, o kateri je rekel, da je znamenit dogodek v nemški povestnici, ker sega globoko v ves vladni sistem. Od zdaj naprej bo volja ljudstva soodločevala na razvoju usode nemške države in se bo to dejstvo primerno upoštevalo na vseh poljih javnega življenja. Sprememba ostane trajna in neizpremenljiva. Zveznodržavni značaj Nemčije ostane. Razširi se pa tudi na Alzacijo-Loreno.

Nato je državni kancler prešel na mirovno vprašanje in rekel, da je mirovna ponudba Nemčije nujno nadaljevanje tiste politike, ki jo določa resolucija državnoborske večine. V zmislu volje večine naj se Belgija upostavi. Kancler je pa tudi naznanil pripravljenost, da se razveljavi brest-litovska pogodba in se ureditev vzhodnih vprašanj prepusti razsodu narodov. Kancler je nato govoril o vojaškem položaju na zapadu in zaključil, da nemški narod mirno pričakuje odločitve. Pripravljen je pri preosnovi Evrope v zmislu miru med narodi in pravičnosti sodelovati, ako bodo pa sovražniki to dobro voljo odbili, potem bo Nemčija z neslutjeno močjo izvedla boj za svoj obstanek do konca.

Za kanclerjem je povzel besedo predsednik Fehrenbach in v imenu nemškega naroda in državnega zbora izjavil, da mirovno ponudbo odobrava in prisvaja. Nato je predlagal, naj se zbornica, da dobe stranke čas za medsebojne razgovore o kanclerjevih izjavanjih, odgodi in predsednik pooblasti, da skliče prihodnjo sejo takoj, kakor hitro bodo posvetovanja končana.

Posl. Haase je v imenu neodvisnih socialnih demokratov ugovarjal proti odgodenju in zahteval, naj se skliče prihodnja seja že v ponedeljek.

Tudi Poljaki so po posl. Seyditzu vložili protest in predlagali, naj se debata o kanclerjevem govoru otvori takoj. Državni zbor mora nemudoma pojasniti svoje pogoje za trajen mir.

Posl. Ebert (večinski soc. demokrat) govori za predsednikov predlog, ki ga zbornica sprejme proti glasovom Poljakov in neodvisnih soc. demokratov.

Program nove nemške vlade.

Berlin, 5. (K. u.) »Berliner Tagblatt« poroča, da obsega program večinskih strank, ki tvori temelj politiki nove vlade, sledeče besedilo:

1. Še vedno obstoja neomejeno priznanje sklepa državnega zbora z dne 19. julija 1917. leta, kakor je bilo dano v odgovoru državne vlade na papežovo noto dne 31. avgusta 1917. leta.

2. Pripravljenost, pristopiti zvezi narodov na sledečih temeljih: Zveza narodov obsega vse države in vse narode na temelju enakopravnosti vseh narodov. Njen namen je, zagotoviti trajen mir, neodvisen obstoj in svoboden gospodarski razvoj vseh ljudstev. Zveza narodov varuje z vsemi svojimi sredstvi moči vse države, ki ji pristopijo, s tem, da priznava njihovo posestno stanje in pravice, katere jim daje zveza ter izključuje nasprotujoče si pogodbe. Podlaga za zvezo narodov je: obsejna izpopolnitev mednarodnega prava, medsebojna dolžnost, predložiti vsak razpor, ki ga ni mogoče diplomatičnim putem rešiti, mirovni obravnavi, svoboda morja, večstranska in istočasna razorožba na suhem in na morju, jamstvo za svoboden, gospodarski in osebnopravni promet med narodi, mednarodni ustroj socialne postavitve in delavskega varstva.

3. Izjava, da se Belgija zopet upostavi in sporazum o odškodnini.

4. Dosedaj sklenjene mirovne pogodbe ne smejo tvoriti nikake ovire za splošni mirovni sporazum. V Baltiku, v Litaviji in na Poljskem naj se takoj ustvari ljudska zastopstva na široki podlagi. Te države, v katerih naj se takoj upelje civilna uprava, naj uredijo svojo ustavo in odnose do sosednjih držav.

5. Alzacija Lotaringija naj bo samostojna zvezna država s popolno avtonomijo, kar odgovarja željam alzaško-lotarinškega ljudskega zastopstva.

6. Na Pruskem naj se vpelje takoj volilna preobnova. Enake preobnove naj se upeljejo v drugih zveznih državah.

7. Enotnost državne uprave, iz parlamenta naj se pokličejo poslanci kot vladni zastopniki, da izpeljejo enotno državno politiko. Varnost naj se strogo ustavna odgovornost, od strani naj se vse vojaške naprave in njihov politični vpliv.

8. V varstvo osebne svobode shodnega prava in tiska naj se precej spremene določila o oblegovalnem stanju, cenzura naj se omeji na vprašanja razmer do drugih držav, vojne strategije in taktike, premikanja čet, izdelovanja vojnega blaga, ustanovitve političnega kontrolnega mesta za vse ukrepe, ki so se temeljem oblegovalnega stanja izdali.

Nove velike spremembe v Nemčiji?

Dunaj, 5. oktobra. V tukajšnjih in v budimpeštanskih krogih se vzdržujejo trdovratno govorice o koreniti spremembi na visokem mestu v Nemčiji. »Neue Freie

Presse« je danes pisala, da so govorice popolnoma neutemeljene.

Amnestija v Nemčiji.

Dunaj, 7. oktobra. »Morgens« poroča iz Berlina: Nova vlada bo prihodnje dni izdala splošno amnestijo, katere bo deležen med drugim političnimi obsojenci tudi bivši poslanec Liebknecht.

Gerard o novemu nemškem kanclerju.

Amsterdam, 4. okt. (Kor. ur.) »Central News« poročajo iz Los Angeles: Bivši veleposlanik Združenih držav v Berlinu Gerard je izjavil, da bo po njegovi sodbi novi kancler prine Maks stavil pošteno mirovno ponudbo. Imenovanje princa Maksa kanclerjem si tolmači Gerard tako, da se je Nemčija odpovedala svoji dosednji politiki. Rekel je, da je vedno sodil, da bo Nemčija imenovala za kanclerja princa Maksa ali pa Solfa, kadar bo želela skleniti mir.

in južno Cambraia. Naše čete so napredovale. V odsekih Lens in Armentieres se sovražnik še vedno umika. Naše predstraže so dosegle Wavrin, Erquingham, zapadno Hauboudina. — 9. 29. in 36. divizija so napredovale za več nego 9 milj in pomagale, ko smo ujeli 4000 mož in uplenili nad 100 topov.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 4. oktobra. Severno od St. Quentin so se Francozi zelo udeleževali ljutih bojov. Polastili so se raznih močno utrjenih gozdov, posebno južno Sequeharta. Dalje proti jugu so vzeli Lesdins in Morcourt. Nemci so izvršili več ljutih protinapadov. Vsa njihova prizadevanja so bila brezuspešna in so jim prinesla le težke izgube. Francozi so ugrabili nad 400 ujetnikov, uplenili 4 topove, med temi dva 21-centimeterskega kalibra. V Champagni so dosegle francosko-ameriške čete tekom dneva znatne uspehe. Izpopolnile so svoje včerajšnje

uspehe. Na svojem levem krilu so ponasle svoje črte za 4 kilometre naprej do severno Aubervilla, 8 kilometrov severno Somme-Py-a in vasi Vaudesin, Dantin, St. Souplet in gozdov v okolici Grand Belois. Dalje vzhodno so prisle do okolice St. Etienna in Arnesa in se ustale na visoki planoti Orfeuil. Vas enakega imena so zasedle. Francozi so izpraznili Chalierange, ki leži sedaj med obema frontama v ognju obeh artiljerij.

Silne izgube Nemcev.

Berna, 5. Stegemann piše, da zahodne vesile ofenzivo še vedno ostro nadaljujejo. General Foch zato zasleduje tako taktiko, ker so izgube Nemcev izredno visoke, kar se izraža že v številu ujetnikov nad 230.000 mož in z izgubo nad 20.000 strojníc in nad 3500 topov. Foch lahko razširi fronto še bolj v Vogeze, če razpolaga z dovolj močmi, da bo pritisk premoči še hujši.

Ententa na Balkanu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. oktobra. Uradno:

Balkansko bojišče. — Albanija.

Nobenih večjih bojov.

Srbija.

Pri Vranji so trčili srbski oddelki na naše prednje straže.

Dunaj, 6. oktobra. Uradno:

Južno od reke Skumbi so se bili boji zadnjih oddelkov.

Na srbski fronti smo pri Vranji umaknili naše prednje čete.

Načelnik generalnega štaba.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 6. oktobra. (K. u.) Uradno: Naše čete, ki so se do zdaj bojevale v okviru bolgarske armade, smo izločili in korakajo v svoja zbitališča. Popolnoma so izpolnile visoke zahteve, ki so se stavile na nje in so izvedle odlična dejanja.

Italijansko uradno poročilo z Balkana.

4. oktobra. Naše čete so 3. t. m. na celi fronti od morja do tomoniškega gorovja nadaljevale svoje prodiranje. Na levem krilu je ena izmed kolon prekorčila Semenico in preko ravnine Mazakja hitro prodirala proti Ljušani, važnemu sovražnikovemu središču. Na desnem krilu je druga kolona zasedla Berat in prodirala ob Devoliju v smeri na Elbasan.

Francosko poročilo.

5. oktobra. Zavezniki so prisilili v Albaniji Avstrijce, da so se umaknili na cesti El Bassan čez sovodje rek Skumbi in Langajca. Sovražnika smo pregnali tudi čez Dibijo.

Srbsko poročilo.

5. oktobra. Srbi so odbili avstrijsko-ogrsko in turško ojačbo proti stari srbsko-turški meji in so ugrabili 100 ujetnikov.

Bolgarske čete proti Turčiji.

Dunaj, 7. okt. »Tel. komp.« poroča, da se bolgarske čete brez vsake vojne napovedi bojujejo v zvezi z ententnimi četami proti Turčiji. Med Sofijo in Londonom je obnovljena direktna brzojavna zveza, ki zelo živahno deluje.

Proti Budimpešti.

Genf, 7. okt. General Franchet d'Esperey, poveljnik orientske armade, je izjavil: Naše vojaške operacije, ki smo jih proti Bolgariji ustavili, bomo z vso silo nadaljevali proti Avstriji-Ogrski in upamo, da z enakim uspehom. Naše čete bodo prodirale proti Budimpešti. Udeležiti se hočejo zmagovalnega pohoda srbskih čet. Naše rezerve so še popolnoma nedotaknjene.

Ententa udari na Carigrad.

Genf, 7. okt. Poveljnik orientske armade Franchet d'Esperey je izjavil, da bodo njegove čete z vso silo udarile proti Carigradu.

Bolgarsko sobranje odobrilo soglasno predloge vlade o premirju.

Sofija, 4. (K. u.) Seja sobranja, ki je trajala celih pet ur, v kateri so zastopniki vseh strank povrsti govorili, nakar je podal ministrski predsednik pojasnila, ki so jih zahtevali od njega, se je končala s soglasno odobrenim sledečim sklepom: »Potem, ko smo soglasno slišali razloge, ki so privedli do sklenjenega premirja z ententnimi državami, odobrava narodno sobranje stališče, katero je zavzela vlada in prestopa na dnevni red.«

Sobranje odgodoeno.

Sofija, 5. oktobra. Sobranje se je odgodelo do 15. oktobra, ko se začne redno parlamentarno zasedanje.

Kralj Ferdinand na Dunaju.

Dunaj, 7. oktobra. Bivši bolgarski kralj Ferdinand se je v soboto pripeljal iz grada Ebenthal na Dunaj.

Poskušeni napad na vojaškega guvernerja v Srbiji.

Belgrad, 5. okt. (K. u.) Dne 3. oktobra so poskušili napad na vojaškega guvernerja generalnega polkovnika barona pl. Rhemena. Petindvajsetlet. Belgrajčanka Lopusava Bosinović je izročila generalnemu guvernerju pred njegovo palačo prošnjo z nabitim revolverjem. Vsled hladnokrvnosti osebnega pobočnika so napadalko razorožili še preden je mogla rabiti revolver, in so jo izročili vojni policiji. Dosedanje poizvedbe so dognale, da gre za nosečo, v skrajni meri histerično ženo.

Novi uspehi entente na zahodu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 5. Uradno:

Vojna skupina kraljeviča Rupreta.

Na Flandrskem smo odbili ponovljene sovražnikove napade proti Hoogledu in Roussaeleri.

Proti našim črtam vzhodno od Armentieresa je zasledoval sovražnik čez Bois Grenier, Fournes, Wingles kakor tudi čez železnico vzhodno od Lensa.

Pod Cambraijem je od časa do časa oživilo delovanje artiljerije.

Vojna skupina generalnega polkovnika pl. Boehna.

Anglež je nadaljeval na obeh straneh Le Cateleta svoje močne napade in je vzel Le Catelet. Višine severno od mesta in pa vzhodno od njega držimo. Sovražnika, ki je vdrl v Beaurevoir, smo vrgli s protisunkom iz njega.

Francozi je severno od St. Quentin napadel med Sequehartom in Marcourtom. V Lesdinsu in Marcourtu se je ustalil, Lesdins smo zopet vzeli.

Na ostali fronti južno od St. Quentin so omagali pred našimi črtami sovražnikovi napadi.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča in generala pl. Gallwitzja.

Francozi in Italijani so iznova napadli z delnimi sunki in z enotno vodenim napadom naše postojanke na grebenu in na strminah Chemina des Dames in ob Aisni. Šlezvik-holštajnski in virtemberški polki so izjavili napad. Ob Aisni in na fronti ob prekopi se zelo živahno poizveduje.

Vzhodno od Reimsa smo v predzadnji noči izpraznili naše prednje postojanke med Prunayom in Ste. Marijo a Py ne da bi nas zapazil sovražnik in smo zasedli zadaj ležeče črte. Sovražnik je sledil včeraj zjutraj čez Dontrien in St. Souplet.

Na bojišču v Champagni smo vzeli s protinapadom del višinskega pobočja severozahodno od Somme Py, ki je še ostal sovražniku. Sovražnik je po najmočnejši pripravi s topovi napadel v široki fronti na obeh straneh ceste, ki vodi iz Somme Py proti severu. S težkimi izgubami za sovražnika so omagali njegovi napadi.

Na obeh straneh Aisne topovski boj, ne da deluje pehota.

Američan je včeraj napadel brez uspeha med Argoni in Mozo. Wirtemberška deželna bramba je v Argonih in na vzhodnem robu gozda odbila njegove večkratne navale. Vzhodno od Aire je prodrl do višin Exermonta. Kraj sam, ki smo ga začasno izgubili, smo zopet vzeli. Badenski, alzaško-lorenski in westfalski polki so na obeh straneh Gesnesa odbili pred svojimi postojankami vsak naval. Posebno težki so bili ameriški napadi, katere so izvajali na obeh straneh Montfaucon-Bentheville in proti gozdnati pokrajini južno Conela. Kjer je sovražnik trenutno udril v naše postojanke, smo ga s takojšnjim protinapadom zopet vrgli nazaj.

Nastop močnih sil tankov, topništva in pehote Američanov je bil pri včerajšnjih bojih izredno močan. Njihove krvave izgube so bile zelo velike.

V zadnjih dneh smo sestrelili 65 sovražnih letal.

Berlin, 6. oktobra. Uradno:

Vojna skupina kraljeviča Rupreta.

Na Flandrskem in pred Cambraijem miren dan. Živahno so poizvedovali na mnogih točkah fronte.

Vojna skupina generalnega polkovnika pl. Boehna.

V predzadnji noči smo popustili prednji lok postojank, ki leže med Crevecoeur-

tom in Beaurevarjem ob prekopi v črto Banteux - Le Chatelet in smo tam stoječe čete umaknili v zadaj ležeče črte. Angleži so nadaljevali svoje napade med Le Chateletom in severno od St. Quentin. Beaurevar in Lontrehain sta jima ostala. Na ostali fronti so njih napadi omagali pred našimi črtami.

V bojih pri Beaurevarju se je odlikoval rezervni pešpolk št. 56 pod svojim poveljnikom majorjem pl. Loebbeckejem.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Na Chemin des Dames smo odbili ponovne napade Francozov in Italijanov. Nadaljevali smo dne 3. oktobra pričeto premikanje vzhodno od Reimsa in na obeh straneh Suippesa ter smo v predzadnji noči izpraznili tudi naše postojanke ob Brimontu in Berruju ter zasedli zadaj ležeče črte. Sovražnik je sledil tekom dne. V bojnem stiku smo bili z njim ob Suippi, na obeh straneh ceste Reims - Neu Chatelet, pri Lavannesu - Epoveju - Pont Fe-vergerju in ob Arnesu. Med cestami, ki vodijo iz Somme - Py proti severu in vzhodno od Lirija, so Francozi in Američani zopet napadli z močnimi silami. V težkem boju smo popolnoma držali svoje postojanke. Westfalski pešpolk 55 in zahodni pruski pešpolk 149 sta se ob tej priliki posebno odlikovala. Sovražnika, ki je naskakoval v 15. valovih višino Liry, je 199. pehotna divizija večkrat odbila. Poročniku Marbocku s stotinami pešpolka 357 gre pri obrambi sovražnih napadov posebna zasluga. Sovražnik je imel tam najtežje izgube. Na zahodnem robu Argonov so se izjavili delni sovražnikovi napadi.

Vojna skupina pl. Gallwitzja.

Američan je med Argoni in Mozo nadaljeval svoje močne napade. Vzhodno od Exermonta se mu je posrečilo, da je s sunkom napredoval do gozdnih višin približno en kilometer severno od navedenega kraja. Tam so v popoldanskih urah omagali njegovi ponovljeni napadi. Na obeh straneh ceste, ki vodi iz Charpen-tryja proti Romagnesu, so zopet omagali napadi pred črtami alzaško-lorenskih in westfalskih polkov. Vzhodno od tam je vdrl sovražnik v gozd Fays. drugod smo ga odbili.

Včeraj smo sestrelili 37 sovražnih letal in 2 pritrjena zrakoplova. Dalje smo sestrelili iz sovražne skupine, ki je podela na napadalni napad v Pfalzo, v bojih z njo 5 letal.

Berlin, 6. oktobra, zvečer. Uradno: Delni boji so se bili severno St. Quentin in v Champagni.

Med Argoni in Mozo smo odbili silne napade Američanov.

Hindenburgova črta prebita.

London, 4. (K. u.) Reuter je zvedel, da se je včerajšnji angleški napad severno od St. Quentin raztezal na fronto 8 milj in prodrl zadnjo črto Hindenburgovih utrd na tem ozemlju.

Angleško uradno poročilo.

London, 3. oktobra. Ofenziva zaveznikov na Flandrskem in napredovanje pred Cambraijem in St. Quentinom v zvezi s težkimi izgubami, ki so jih utrpele sovražnikove čete pri njih naporih, da kljubujejo uspešnim napadom zaveznikov, so Nemca prisilile, da je v velikem obsegu umaknil svoje črte. Od Lensa do Armentieresa izpraznijo sovražnik svoje skrbno zgrajene postojanke, katere je držal, odkar se je pričela vojna v jarkih in jih branil dosedaj do skrajnosti. To premikanje, ki nas ni presenetilo, naše čete ostro zasledujejo ter so v neprestanem stiku z zadnjimi nemškimi oddelki, katerim prizadevajo veliko izgub in ugrabljajo množestvalne ujetnike. Včeraj zvečer je napadel sovražnik naše postojanke severno od Cambraia. Odbili smo ga, ob čemer so nam pustili ujetnikov. Danes zjutraj so naše čete ponovile svoje napade severno od St. Quentin.

3. oktobra zvečer. Angleži in Škoti so zopet vzeli Sequehart. Angleži so vzeli Remicourt, Wiancourt, Gauy, Le Catelet in zasedli Armentieres.

4. oktobra zvečer. Danes so se vršili krajevni boji v okolici Beaurevoir, severno Juy-a-

Iz parlamenta.

Dunaj, 6. oktobra. Torkovo sejo poslanske zbornice bo vlada otvorila s sporočilom o storjenem mirovnem koraku. Nato bo zbornica najbrž prekinila notranjepolitično debato za tako dolgo, da bo došel Wilsonov odgovor. Če bi pa prišlo proti pričakovanju do notranje politične debate, bosta govorila iz Jugoslovanskega kluba poslanca dr. Rybář in dr. Benkovič. Poslanec dr. Rybář je vložil predlog zaradi tajnega preganjanja dr. Korošca s strani policijskih in vojaških oblasti. Dr. Benkovič ima nujno vprašanje zaradi oprostitve stolnika Wolfanga, ki je umoril desetnika Fušaka.

Zapiski med Adlerjevim govorom.

Na Dunaju, 3. oktobra 1918.

Pet ur že traja seja danes, pa je končal šele tretji govornik Daszynski. Zenker in Adler ter Daszynski so govorili približno po enako dolgo. Govor Daszynskega velja v zbornici za dogodek dneva. Visoki, suhi, sivolasi mož, kot prerok po obličju, govori vedno prosto, udarja z mečem govora brez pardona in zadene, zadeva... Ni ga, ki bi mu ugovarjal. Velik krog ga posluša vedno, a nikdo ne odide pred koncem poldruge uro trajajočega govora. Adler ni govoril že dalje časa. Mož je bil bolan, redko ga je bilo videti v zbornici. Danes se je raznesla vest, da govori Adler. Vse stranke so bile zastopane okrog govorniške tribune, ko je nastopil mali mož, sključen, s suhim, nekako trdnim obrazom in dolgimi lasmi. Kakšen je bil pred vojno, ne vem. Sedaj leži na njegovi osebi sled težke preteklosti; spoštovanje pred trpljenjem tega očeta in politika se kaže že na zunaj v svečani tihoti, kadar prične govoriti. Ista tihota med govorom. Vse visi na njegovih besedah, a nikdo ne moti poslušalcev s ploski in medkljici. On ne napada nikogar, čeprav se navadno silno loči od načina predgovornikov. Kot nekak oče je, ki sme reči marsikaj, ker ga priznavajo na tihem kot avtoriteto. Iz njegovih današnjega govora naj zapišemo nekatere misli!

1. Stara Avstrija je umrla. Veliko grozot je rodila ta vojna, a največja grozota bi bila ta, če bi se bila v tej vojni stara Avstrija ohranila v stari obliki. Nikdar nismo politike uravnavali na podlagi dogodkov na bojišču, zato tudi danes ne molimo vseh štirih od sebe. Zadnji Hussareklov govor bi nam bil lepo donel, če bi ga bili slišali pred desetimi leti. Sedaj mu pa jemlje pomen prepričanje, da ga je rodil in izsilil strah pred bajoneti — pa seveda ne nemškimi. A rekrutacije ne pomagajo nič, mi olemo, kaj nam je danes storiti!

2. Mi hočemo mir. Mi smo bili — naj govorim milo — od usode določeni, da smo vrgli zažaleno plamenico v Evropo. Mi moramo tudi storiti pokoro, če hočemo doseči odpuščanje. V kolikor je mogoče, hočemo škodo popraviti. Naš zločin nad Srbijo ne obstoji le v tem, da smo pričeli vojno. Tudi med okupacijo so se zgodile stvari, o katerih bi vedel prav veliko povedati. Nismo med njimi gospodarili tako, da bi si bili pridobili njih naklonenost in jim dokazali, da je pod Habsburški boljši kot pod njihovo dinastijo. Mir nas bo veal žrtve, a neprimerno manjše žrtve kot nam jih je bila naložila dosedanja vojna doba. Imamo pa voliti le med žrtvami za mir in med žrtvami za vojno. Odločimo se za prvo — drugega nam itak tudi ne preostaja.

3. Če je vsaka izdaja sramotna, se mora to zanikati pri veleizdaji. Te ne more nikdo izvršiti v osebnem interesu.

4. Človek se sramuje te Avstrije in njenih Nemcev. Mi poginjavamo za zablodi, da je naša naloga, vladati nad drugimi.

5. Varujemo se, da bi napravili še kdaj usodno napako naše vlade, da je izigrala Srbe proti Hrvatim in obratno. Mažarom bi bilo to morebiti prav. A Mažari so zaostali za razvojem časa. Oni ne vidijo preko mej Ogrske. Najmanj pa moramo zahtevati, da se v notranje razmere avstrijskih narodov ne vtika kak Tisza. Temu človeku bi ne zaupal najmanjše reči za najkrajši čas. V kolikor zamore posameznik biti kriv velikih dogodkov — kot veste vsi, je to na dobri in slabi strani le v omejenem obsegu močote — je Tisza eden izmed tistih, ki so najbolj obteženi s krivdo na preliti krvi. Od ureditve jugoslovanskega vprašanja pa zavisi mir v državi in mir v Evropi.

6. Preiščimo, ali še hočemo imeti avstrijski narod med seboj — kot popolnoma enakopravni in neodvisni seveda — kaj skupnega in v čem naj to obstoji. Prepričan sem, da bo potreba, da ohranimo nekatere zveze. V začetku nam bo težko, vsi se skupaj k posvetovalni mizi. Prišel bo pa tudi čas enotnosti in solidarnosti, ker nas ne bo vezala nikakava sila, ampak bomo imeli skupne stvari samo na podlagi lastnega dogovora.

Za samostojno avtonomijo Trsta.

Trst, 5. (K. u.) Svet trgovske in obrtno-zbornice v Trstu je objavil sledeče obvestilo:

Z ozirom na usodne ure, katere preživlja zdaj Avstrija na gospodarskem polju, so člani sveta trgovske in obrtno-zbornice v Trstu sklenili, da zavamejo z ozirom na dogodke stališče s sledečo deklaracijo, katere se odpošlje zunanjemu ministru grofu Burianu, ministrskemu predsedniku pl. Hussareku, trgovskemu ministru dr. baronu pl. Wieserju, notranjemu ministru vitezu pl. Gaverju in namestniku dr. baronu pl. Fries-Skeneju.

Z ozirom na težke usodne zapletitve, ki jih lahko prinesejo Trstu pričakovani ustavno-pravni preobrti z ene strani, z druge strani pa pričakovani mednarodni dogovori z ozirom na njegovo gospodarsko bodočnost, so pripadniki sveta trgovske in obrtno-zbornice kot zastopniki gospodarskih koristi Trsta sklenili, da dobro umevajoč koristi Trsta in vseh dežela države

zahtevajo, da ostane Trst z ozemljem kot edino lastno, veliko primorsko in trgovinsko pristanišče vsega avstrijskega zaledja ločen od ostalih sosednih ozemelj z avstrijsko državo kot njeno celoto v obliki avtonomnega ozemlja v trajni, neposredni zvezi, dalje, da se zagotovi državnemu pristanišču trajno potrebno potrebna, nemotena in neovirana možnost razvoja, naj se temu avtonomnemu državnemu neposrednemu ozemlju pridruži sosedna primorska ozemlja celega Tržaškega zaliva, ki jezikovno in gospodarsko gravitirajo v Trst in naj vsi merodajni činitelji države že zdaj s popolno jasnostjo proklamirajo svoje stališče glede na vprašanje Trsta v navednem smislu.

Čeho-Slovaki v inozemstvu.

»Socialistické Listy« prinašajo informativen članek o češko-slovaškem pokretu v inozemstvu, o katerem pravijo:

Zasluga češko-slovaškega narodnega sveta v Parizu je ta, da je priznalo češko vprašanje kot splošno svetovno vprašanje ne samo v teoriji, ampak tudi v praksi. Češki narodni svet je razvil svoje delovanje na diplomatičnem polju in na polju vojaške organizacije. Za njim stoje tri armade, ki se bore na treh frontah: na italijanski, francoski in ruski. »Journal de Genève« je pred kratkim poročal o hrabrem vedenju čeških oddelkov pri Amiensu, kjer so bili pod poveljstvom generala Kadrabeka. »Börsen Kurier« poroča iz Rusije, da je sestavljena tamkaj češko-slovaška armada iz treh skupin. Prva nadvladuje ozemlje okoli Volge do Čeljabinska, druga ozemlje od Bajkalskega jezera do Mandžurije, a tretja je v Vladivostoku, na Amurju, v Usuri in Harbinu. Prvi dve skupini se borita samostojno, dočim je 3. del angleške armade. Na diplomatičnem polju je dosegel narodni svet, da ga je priznala angleška vlada za provizorno vlado zvezne države, a isto so storile Francija, Italija in Amerika. Ob priliki priznanja te provizorne vlade piše »Corriere della sera«, da sledi iz tega priznanja, da imajo odslej zastopniki te vlade pravico se udeležiti vseh konferenc zaveznikov, izdajati potne liste in denar, razpisovati posojila, imeti svoje diplomatične zastopnike in biti član mirovnega kongresa. Češko-slovaška provizorna vlada se je že poslužila vseh teh pravic razen zadnje. Ona ima že svoje diplomatične zastopnike v Londonu (Vosek), Rimu (dr. Sychrava), Washingtonu (Olga Masarykova), Samari (prof. Maksa), Švici in Španiji. Izdala je tudi svoj zlati in srebrni denar, po deset in dvajset frankov, ki se imenujejo sokoli (na eni strani je slika sokola, na drugi strani pa kraljevski grad na Hradčanih). Pred par tedni je češko-slovaški narodni svet razpisal posojilo 20 milijonov frankov, ki je bilo v 24 urah prekoračeno za 7 milijonov. »Börsen Kurier« poroča iz Moskve, da je tudi japonski cesar sprejel češko-slovaško deputacijo, ki sta jo vodila Spaček in Huska, v avdijenco.

Politične novice.

+ Češki narodni zbor. Dunaj, 5. oktobra. Stanek je povabil vse narodne svete s Češkega, Moravskega, iz Šlezije in ogrske Slovaške v torek v Prago na posvet, ki se ga udeležijo tudi češki gosposkozbornični člani, češki poslanci, zastopniki okrajev in mest in zastopniki časopisja.

Dunaj, 5. okt. Praškega narodnega odbora se udeležijo tudi poljski in jugoslovanski poslanci. Govori se, da če se bodo dogodki tako razvijali, kakor žele prijatelji entente, se poslanci ne vrnejo več v avstrijski državni zbor. Govoril se tudi, da bodo ta dan kljub prepovedi vlade zopet izšli »Narodni Listy«.

+ Čehi za odgojenje torkove seje. Poslanca Stanek in dr. Hruban sta z ozirom na praško narodno zborovanje, ki se vrši v torek, posredovala pri predsedniku dr. Grossu, naj za torek določeno sejo državnega zbora odgodi. Dr. Gross je odgovoril, da prošnji, ker je seja že razpisana, ne more ugoditi, vendar pa utegne biti torkova seja zgolj formalnega značaja.

+ Stanek zahteva popotno liste. Dunaj, 5. okt. Stanek je naprosil danes grofa Buriana za 20 potnih listov, da odpotujejo češki zaupniki v Švico, kjer naj bi proučili možnosti o miru. — O tem smo prejeli z Dunaja še naslednje telefonično poročilo: Poročilo, da je zahteval poslanec Stanek od vlade potne liste za 21 delegatov češkega naroda, da morejo informirati čehoslovaško vlado v ententnih državah in se udeležiti mirovnih pogajanj, je za sedaj še prerano. Kakor hitro pa bo prišlo do premirja, bo češka delegacija stavila te zahteve.

+ Državna preosnova pred vratmi. Z Dunaja poročajo dne 5. t. m.: V parlamentarnih krogih je znano, da na vodilnih mestih računajo s tem, da bo v zadnjih dneh uvedena preosnova Avstrije v državno narodo tako hitro napredovala, da bo narodno vprašanje že rešeno, ko bomo z mnogospornimi državami sedli za razpravno mizo. Nemški poslanci namenjajo ustavno reformo kolikor mogoče pospeševati. Sprejem socialnodemokratske resolucije je ustvaril možnost, da bodo vse nemške stranke enotno postopale, ker skoraj ni dvomiti, da bodo pritrdili tudi krščanski socialci. Slovanske stranke se ravno doslej pasivno, vendar utegne za torek sklicano veliko češko zborovanje v Pragi dati pojasnila o nadaljnji taktiki. Optimisti med politiki že govore o tem, da se v naibližem času ustanovi ministristvo

narodov. Kot bodočega moža označujejo dvornega svetnika Lammascha. Te kombinacije so vsekakor prenegle. Vendar pričakujejo v prihodnjem tednu tudi na poprišču notranje politike vaznih dogodkov.

+ Olajšanje študij vpoklicanim teologom. Načelniku parlamentarne duhovniške zveze, p. Stojanu, so na merodajnem mestu naznanili, da bodo tiste bogoslovce, ki so v izvidu klasificirani z B in C, premestili v taka mesta, kjer bodo mogli bogoslovne nauke dokončati.

+ Za srednješolske učitelje. Poslanec dr. Stumpf, Miklas in tovariši so vložili v zbornici dva predloga glede srednješolskih učiteljev; prvi se nanaša na zboljšanje gmojnega položaja, drugi, na varstvo naslova »profesor«. Predlog zahteva, naj se nadure izprašanih učiteljev plačujejo enotno po 200 K. Ker je delo ravnateljev na posameznih zavodih silno različno in ima ravnatelj velikega zavoda večkrat dvojno delo kot ravnatelj malega zavoda, se naj določi, da dobe ravnatelji za vsako paralelko še posebno remuneracijo v znesku 200 K letno. »Pisarniške moči« so plačane danes bagatelno, navadno s 400 K na leto. Odslej naj znaša ta remuneracija pri štirih paralelkah 600 K, za vsako nadaljnjo paralelko pa še po 100 K letno. Naslov »profesor« naj se dovoli samo akademsko izobraženim (in seveda samo izprašanim) osebam, v prvi vrsti visokošolskim in srednješolskim profesorjem. Naučno ministristvo je upravičeno, podeliti ta naslov tudi drugim za posebne zasluge v znanosti, umetnosti ali šolstvu. Kdor ima že naslov »profesor«, dasi mu ne gre po predlaganem zakonu, ga obdrži.

+ Poljska kriza. Varšava, 5. oktobra. (K. u.) Jutranjiki poročajo, da se vlada včeraj še ni sestavila, kakor so pričakovali, ker je notranji minister Stecki zahteval, naj sprejmejo v vlado tudi zastopnike levice in naj razširijo državni svet. Kučarzewski je sicer načelno za to, a odklonil je, da to precej izvede, vsled česar je, kakor trdi časopisje, Stecki demisioniral. Mikulewski, Pomorski, Swiezinski in Chmielewski kandidirajo na njegovo mesto.

+ Neizpolnjene želje. Marburger Ztg. je zaječala, ker se je stavila ponudba miru. Toži se ji po starih časih nasilstva in pove, da je stare Avstrije konec. Milo stoka: »Kar bi se prejne čase težko kaznovalo kot veleizdajalstvo, o tem se danes javno pogajajo in vlada sodeluje. Zakaj ni ostala v veljavi tista močna roka, ki smo jo videli v prvih tednih vojske? Vse drugače bi izpadlo, če bi ne bili pozneje pustili popolne svobode hujkanja Masaryku, Kramaru, Korošcu in tovarišem.« Kavarniški strateg »Marburger Zeitung« nato predavajo, da če bi oni komandirali armado, bi se ravno tako branili, kakor se brani Nemčija. In v koncu razmotrivani mariborski špihar pripoveduje ententi, da če odkloni mirovno ponudbo, bo pripravil meč mir. V silno resnih časih se le radujemo onemogli jezi mariborskih kavarniških omizij, ki bi najrajši dr. Korošca s svojo močno roko obesili. Mariborski špihar se bo že privadil življenju v Jugoslaviji in se bodo njegovi sinovi čudili, če bodo brali kdaj uvodnik »Marburger Ztg.« z dne 6. oktobra 1918.

+ Naša zveza z Nemčijo. Listi v Nemčiji so se te dni zelo pečali z možnostjo, da odpade Avstrija od Nemčije. »Vorwärts« je pisal tako, a »Vossische Ztg.« je o tem predmetu pisala kakor o reči, ki je gotova.

+ Za nemški narodni odpor na Češkem. Delavska okrajna organizacija v Tesinu-Podmoklih je sklenila sklicati veliko zborovanje zaupnikov iz cele Nemško-Češke, da se dogovore zaradi mobilizacije in organizacije vseh nemških narodnih sil v svrhu narodnega odpora.

+ Novi nemški kancler grofu Burianu. Državni kancler princ Maks Badenski je poslal zunanjemu ministru grofu Burianu brzojavko: »V odgovornosti polni uri, ko prevzamam izročeno mi službo kot državni kancler, čutim potrebo, da v zavezniški zvestobi pozdravim Vašo ekscelenco. V neomajnem sobojevništvu so se zavezniške armade tekom štirih vojni let upirale navalu sovražnikov. Slavni čini naših vojska, obrambna volja narodov, zvesto vzhajajoče delo naših vlad nas z božjo pomočjo dovedejo do častnega miru. V tem zmislu smem prositi Vašo ekscelenco, da mi v tem resnem času zagotovijo svoje izkušeno sodelovanje.« — Grof Burian je odgovoril: »Za prijazne besede, ki jih preveha duh velikega in težkega časa, s katerimi ste me, Vaša velikovojvodska Visokost, povodom svojega službenega nastopa blagovolili pozdraviti, sprejmite, prosim, mojo globoko zahvalo. Prosim, Vaša velikovojvodska Visokost, bodite zagotovljeni, da bo vse moje mišljenje in prizadevanje stremilo za tem, da v zavezniško zvestem sporazumu in smotrenem skupnem delu s cesarsko nemško vlado dosežem, da naše občudovanja vredne armade in narodi kakor hitro mogoče postanejo deležni blagodatni častnega in pravičnega miru.«

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. oktobra. Uradno:

Na benečanski gorski fronti so se boji znatno povečali.

Južno od Asiaga in na Monte Pertica so vdrlj sovražni oddelki v naše najprednejše črte. S protisunkom smo jih vrgli. Italijanom smo iztrgali severnovzhodno od Monte Pertica postojanko Petz, da izboljšamo naše tamošnje utrdbе. Deli bosenskega-ercegovskega polka 5 so vzeli italijanske obrambne naprave v ljutih pobližnjih bojih in so odbili v osvojenih jarkih tri močne protinapade. Poolg krvavih žrtev je izgubil sovražnik 6 častnikov in 170 mož, ki smo jih ujeli. Zaplenili smo 18 strojin in veliko orodja. V istem času so pripeljale naše patrulje iz sovražnih postojank na Colu dell'Orso ujetnikov.

Dunaj, 6. oktobra. Uradno: Nobenih večjih bojev.

Ob napadu italijanskih letalcev pri Neumarktu na južnem Tirolskem na ujetniški tabor so ubili in ranili veliko italijanskih vojni ujetnikov.

Giolitti v Rimu.

Chiasso, 5. (K. u.) Giolitti se je pripeljal včeraj v Rim. Bil je že na poti, ko je dobil poročilo o zasedanju zbornice. Na kolodvoru v Rimu ga je sprejelo veliko političnih prijateljev.

Palestina.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 6. oktobra. Uradno: Nemški bataljoni, ki se v Palestini bojujejo na strani naših zvestih turških zaveznikov, so se morali skupno s slabimi turškimi močmi umakniti velikanski sovražni premoči in se umikajo čez Damask proti severu.

Poraz v Siriji.

London, 5. oktobra. Uradno: Položaj se ni izpremenil. Severno in zahodno od Damaske je naša kavalerija ujela, ko je poizvedovala, nad 15.000 mož. Odkar trajajo operacije, od 18. septembra ponoči, smo ujeli nad 71.000 sovražnikov, zaplenili 350 topov; vstetih ni približno 8000 ujetnikov, ki jih je ujela arabska armada kralja Husseina. Vsteti so v to številu turški poveljniki 16., 19., 24. in 25. divizije, ostanek posadke v Madnu (Al Verbi pasa) in nemške ter avstrijske čete (206 častnikov in 3000 mož).

Iz Rusije.

Intervencija Japonske.

Moskva, 3. (K. u.) »Orzaburgski Kraj« objavlja sledečo uradno izjavo japonskega ministrskega predsednika o vmešavanju Japonske v Rusiji: Sibirija se je zapletla v zmede; sklenili smo, da jo rešimo. Naše čete prihajajo v Sibirijo na skupno delo z zavezniki. Bore se skupno z njimi in s Čeho-Slovaki, da se obnovi red. Japonska ima v sedanjem vojski važno poslanstvo na Vzhodu. Predvsem moramo rešiti Sibirijo in za njo Rusijo. V ruske zadeve se ne nameravamo vmešavati. Vrhovno poveljstvo nad sibirsko armado so izročili Japonski. Država čuti važnost tega dejanja. V njenem imenu izjavljam, da sedanja ekspedicija ne zasleduje nobenih osvojevalnih smotrov. Rusi morajo čutiti našo pristrčnost, dvigniti ugled naše države na vzhodu in popolnoma izpeljati našo reč v imenu kozmopolitičnega načela.

Italijani v Sibiriji.

Vladivostok, 5. oktobra. V Sibirijo je poslala Italija v varstvo Čeho-Slovakov dva bataljona.

Boljševiki ustrelili Lockharta?

Stockholm, 5. »Sovijskija Izvestija« poročajo: Angleški poslanik Lockhart je pripoznal izredni preiskovalni komisiji v Moskvi, da je nameraval vprijeti vstajo proti republikim sovjetov, povedal je tudi več podrobnosti in imenoval imena svojih sokrivcev. Drugi dan so ga v Moskvi ustrelili, kar je povzročilo v Moskvi med tamkaj živčimi Angleži paniko.

+ Dr. Mataja o zvezi narodov. Dunaj, 6. oktobra. Državni poslanec in voditelj nemške krščanskosocialne stranke Dr. Mataja izjavi v svojem glasilu »Österreichische Volkspreste« v uvodniku med drugim: Idejno jedro borbe narodov je nasprotstvo med narodi. Boj med narodi ne more prenehati, če se v mirovni pogodbi ogroža varnost eksistence ali naravne razvoje možnosti le enega naroda. Ureditv vseh teh zadev se mora prepustiti splošni mirovni konferenci, ki bo izpolnila svojo nalogo le tedaj, če bo, kar je še važnejše, kakor zveza narodov, ustvarila podlago za zvezo narodov.

+ Ogrska za personalno unijo. Iz Budimpešte poročajo, da se na Ogrskem hitro širi misel za popolno ločitev Ogrske in takojšnjo uvedbo personalne unije. Na čelu gibanja stoji Karolyjeva stranka. Za personalno unijo so se izrekli tudi poslanci, ki so izstopili iz 48tvske stranke.

+ Wekerle o cenzuri. Nasproti deputaciji časnikarjev je izjavil dr. Wekerle, da vlada s cenzuro ne prikrivati dejstev, marveč le preprečiti razširjanje nerazumnih govorov. Sedaj gre za to, da nastopimo v mirovnih pogajanjih z vsjo močjo. Objave parlamentarnih govorov cenzura ne bo ovirala. Listi dan na dan pišejo, da je stališče ogrske vlade in zunanega ministra omajano, kar nikakor ni res. Končno je obljubil Wekerle, da bo v bodoče kolikor mogoče ugodil željam časopisja glede cenzure.

+ Zahteve ogrskih socialnih demokratov. Splošni demokrati na Ogrskem so označili svoje zahteve v naslednjih treh točkah: 1. Ustanovi naj se vlada iz mož, ki uživajo zaupanje ogrskega naroda kakor tudi narodnosti. 2. Takoj naj se uvede splošna, enaka in tajna volilna pravica. 3. Parlament naj se takoj razpusti in razpiše nove volitve z namenom, da novi državni zbor uredi razmere med madjarstvom in narodnostmi, kakor tudi nasproti novim sosednim državam.

+ Demonstracije v Solnogradu. Dunaj, 6. oktobra. Pri demonstracijah, ki so se vršile pred par tedni v Solnogradu in pri katerih se je tudi ropalo in plenilo, je bilo napravljene škode za 4.178.788 K. Samo v skladiščih deželne vlade znaša škoda na ukradenem blagu nad 1 milijon kron.

P. Stanislav Škrabec.

V ljubljanskem frančiškanskem samostanu je po daljšem bolehanju izdihnil svojo blago dušo preč. g. P. Stanislav Škrabec, konzistorialni svetnik goriške nadškofije, včeraj zvečer ob četrti na 10. uro. Pokojnik je bil rojen v Ribnici dne 7. januarja 1844; v red je vstopil 26. avgusta 1863; v duhovnika je bil posvečen 3. avgusta 1867. Po končanih vseučilišnih študijah, ki jih je dovršil z odliko, je deloval kot profesor na novomeški gimnaziji, dokler je bila v rokah č. oo. frančiškanov. Pozneje je vodil kot ravnatelj in profesor domačo gimnazijo v Gorici. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno Bogu in znanosti. P. Stanislav je bil slavist s svetovnim glasom in nad vse zgleden redovnik in duhovnik. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v torek, 8. t. m., ob štirih popoldne iz frančiškanskega samostana v Ljubljani.

Dnevne novice.

— V Mürzschlagu je dne 30. septembra umrl kadetni aspirant 17. pešpolka Albin Bartol po kratki, mučni bolezni. Rajnik se je bil letos spomladl vrnil iz ruskega ujetništva, v maju je napravil na tukajšnji I. državni gimnaziji zrelostni izpit in se je po vojni nameraval posvetiti medicini. Truplo so prepeljali v Ribnico k staršem. — Izmed sošolcev tega razreda je rajnik že sedma žrtev vojne. Kedaj bo vendar konec?!

— Trnovo na Notranjskem. V spomin dr. Krekove smrti se je darovala v farni cerkvi slovesna sv. maša zadušnica. — V nedeljo, 13. t. m., ob 7. uri zvečer bo priredilo Prosvetno društvo v društvenih prostorih Vinsko trgovatv z igro, petjem, godbo itd. Ker je polovico čistega dobička namenjenega Narodnemu svetu, upamo, da bodo Trnovčani in Bistričani tudi sedaj pokazali, da so zavedni narodnjaki in da bodo k vinski trgovatvi, ki se tu vrši običajno vsako leto, prišli v obilnem številu. Vabimo pa tudi bližnje in daljne ljudi, da se kot dobrodošli gostje udeležijo naše prireditve.

— Kočevski okraj. Zdi se nam, da kar je kaj bolj finega v deželi, to nam v kočevskem okraju postavijo na stol oblasti, da sveti daleč na okrog in s svojim nastopom kaže, kaj smo Slovenci napredovali na Kranjskem. Taka luč je nadučitelj Česarek v Kočevju, ki ima v rokah razdeljevanje listkov za obleke. Kaj la mož počenja s Slovenci v Kočevju, to se ne da vzdržati več, na noben način. Česarek je poturica, ki se čuti doma iz Berlina, dotim je v prvih hlačah že srkal zrak ribniške doline. Kadar prihajajo Kočevčarje z nemško besedo, je čevljev in blaga dovolj, kadar zaprosi Slovenka, jo namesto obleke obdari s

»verfluchte krainerische Sau«. Kočevčarica dobi na prvi miš, takoj je na vrsti; Slovenke odriva toliko časa na stran, da potečejo uradne ure, nakar jih zapodi ven ali pa toliko časa drugim deli, da za Slovenke zmanjka. Po 53 km daleč morajo Slovenci (Osilnica, Banjaloka) do moža, čakajo cel dan, a nazadnje zanjo zmanjka blaga ali pa za plačilo dobe zgoraj izražane sladkosti Karakteristično za možgane Česarka je dejstvo: Prišle so Slovenke po listek za obleko in kaj je spočeli: »Sie wollen uns unser deutsches Blut aussaugen.« Mož spada v Berlin. Splošna zahteva je: Za oddaljene občine: Osilnica, Fara, Banjaloka, naj se mesto zapisanja za obleko, čevlje itd. ustanovi v Fari; druga očevske Slovenke naj se nastavi druga oseba za ta posel ali pa g. Tschescharka nemudoma odstavi. Mi ga imamo dovolj! — preveči!

— Loški potok. Ob priliki zanimivega predavanja g. Iv. Bambliča: »Moji doživljaji v ruskem ujetništvu« se je nabralo za »Narodni svet« 103 K. Vrlemu občinstvu čast!

— Rdečica se je oglasila pri prašičih v radovljiskem okraju. Skupaj je šest slučajev. V Mošnjah je bil prv smrten.

— Iz Sombotelja se nam naznanja, da dobivajo na Ogrskem tudi bogoslovci-vojači trimesečen učni dopust za bogoslovje. Povrh je dosegel somboteljski škof grof Mikes pri ogrskem domobranskem ministru, da so nekateri vojači, ki so dovršili gimnazijsko, sploh odpuščeni, da lahko gredo v bogoslovje.

— 45. c. kr. državna dobrodelna loterija v civilne dobrodelne namene. Glavni dobiček z dvema pred- in za-dobitkoma po 1000 kron je zadel z zneskom 250.000 kron št. 361.614, 50.000 kron št. 350.482, 30.000 kron št. 340.101, 20.000 kron št. 331.036, 10.000 kron št. 429.424, 5000 K št. 90.693, 4000 kron št. 16.736, 3000 K št. 199.657, 471.178, 2000 K št. 118.508, 348.840, 495.963.

Ljubljanske novice.

Ij Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. Danes, 7. t. m. se bodo pričela v Rokodelskem domu redna društvena predavanja, ki se bodo vršila redno vsak ponedeljek. Pričetek točno ob 8. uri.

Ij Umrla je danes zjutraj ob 2. uri v Rožni dolini g. Neža Kopač. Pogreb bo v torek popoldne ob 4. uri na viško pokopališče. Naj v miru počiva!

Ij Umrl je za malarijo na Proseku pri Trstu v tamošnji rez. bolnišnici vojak, trgovski sodruknik Plestenjak Ivan.

Ij Za dr. Krekov spomenik je z ozirom na prvo obletnico njegove smrti podaril P. Kosler, veleposestnik v Ljubljani, 100 K.

Ij Redek službeni jubilej. Jutri, dne 8. t. m. praznuje g. Alojzij Kajzelj, poslovodja tvrdke Franc Ksav. Souvan redko slavnost 50 letnega službenega jubileja.

Ij Zaročiti se je na Dunaju jurist in exp. ac. g. Avg. Maté iz Ljubljane z gđ. Zazo Nikolič iz Belgrada.

Ij Razstava slovenskih narodnih ročnih del in noš je odprta samo do vštete prihodnje nedelje, dne 13. t. m. Zanimiva je ta razstava zlasti za ženske ter za ljubitelje narodnih starin. Naj torej nihče ne zamudi redke prilike in naj si ogleda čim preje prelepo naše narodno blago. Vstop od 1. do 5. ure popoldne. Vstopnina 1 krono.

Ij Siromak — okraden. Na Večni poti pod Rožnikom prenočuje v neki šupi star siromak. V noči 22. septembra so mu bili ukradeni čevlji in obleka. Gorje mu zdaj, kdor se ne more zakleniti v svojo shrambo! Tatje ne poznajo usmiljenja niti nasproti siromaku. Pred sto leti so tako kradli rokovanjaci; prišli pa so v deželo Francozi in napravili red, da je človek celo v gozdu bil varjen imetja in življenja.

Ij Spet vojaški strelj. Danes zjutraj je iz šentpeterske vojašnice ušel neki vojak. Straža je za njim, kljub izrecni prepovedi, da se po obljubljenih krajih ne sme streljati, dvakrat ustrelila. Eno krogla je priletela v okno prvega nadstropja hiše, kjer ima svoje prostore šentpeterska »Prosveta«.

Stajerske novice.

š Slovenski se učijo! Ni še dolgo tega, kar so Nemci in nemčurji v naših mestih zaničevali slovenski jezik in nosove vihal, če so samo slišali slovensko govorico. Sedaj je drugače, razmere so se prav korenito spremenile. V Mariboru in Ptujju so si naši Nemci ustanovili posebne tečaje za slovenski jezik, ki jih v velikem številu obiskujejo nemške dame in gospodične. Prej so kmetice v velikem številu prinášale živila na trg, kar je sedaj izostalo vsled surovega postopanja ljudi, ki bi radi imeli od kmetov vse na pol zastonj. Treba je torej vzeti nahrbtnik in arame in iti na deželo, kjer pa je treba znati slovenski. A tudi po vseh uradih in trgovinah se zahteva znanje slovenščine; sedaj se na otrokih masčuje zaslepljenost in kratkovidnost tistih ljudi, ki so iz narodne nestrpnosti izrinili iz mestnih šol pouk slovenskega jezika. Ja, še nekaj je, česa se naši ponemčeni meščani bojijo: Jugoslavija prihaja s hitrim korakom in povežati bo treba cule in iti, če ne bodo znali jezika, ki ga govori ljudstvo in katerega so govorili morda tudi še njihovi starši.

š Sv. Križ pri Mariboru. Misel Narodnega blagdana je prevzela vso našo občino in župnijo Sv. Križ. Kratka beseda v cerkvi je zadostovala, da so bili vsi pripravljeni darovati za stradalce slovenske in hrvatske otroke po svojih močeh. Dasi je veliko dela, malo pa delavcev, so se odločile zavedne mladenke, da stopijo v vsako hišo in potrkajo na usmiljena srca. Z blagim darom našega zavednega župana g. Galandra (1000 K) je dosegla ta akcija v naši župniji doslej še nepoznano višino nad 1750 K. Vsi so hiteli k nabiralni polji, starši so celo svoje male otroke na polu vpisovali, dokaz, da vsi obmejni Slovenci čutimo bolečine, stisko in glad naših krvnih bratov, ki jih sicer s telesnimi očmi ne vidimo, pa toliko bolj v svojem duhu in v svojih srcih ž njimi sočustvujemo in sotrpiamo. Vemo, da je tudi še nekdo drugi poklican lajšati bedo in trpljenje njihov — pa tisti — nekdo — nič ne stori, ampak gleda nemo, kakor kame-nita sfiga na umirajoče ljudstvo. Dal Bog, da bi blagdan prinesel res rešitev stiskanim!

Koroške novice.

k Požar v Kotmarivasi. Ponoči 24. m. m. je blisk užgal gospodarsko poslopje M. Waldhauserja, p. d. Rutarja v št. Gandolfu. Strela je udarila v hlev in ubila enega vola in kravo. Spočetka je bila vsa živina omamljena, ko pa so v največjem ognju odprli duri, je plašno pribežal krasen bik in junica iz hleva. Zanimivo je tudi, da je par tri dni starih prascev, ki jih v dimu niso mogli najti, še drugo jutro nepoškodovano ždelo v osmojenih hlevih. Nesreča mladega in zelo skrbnega posestnika je tem večja, ker mu je jensenske pridelke nekaj časa prej že popolnoma toča potolkla. Vsaka pomoč, posebno na senu in slami, bi prišla v prepotrebne roke.

k Šmihel nad Pliberkom. Pred nedavnim je umrl v neki bolnišnici v Celovcu 79-letni starček Tomaž Pušl, izdelovatelj cementne opeke Podlubičem. Rajni je bil veren, pa posebno goreč Slovenec. Veliko je prispeval za cerkvene in naše narodne namene ter agitiral in navduševal vsakogar za našo narodno stvar. Naročen je bil vsa leta na razne slovenske knjige in liste, ter se učil razne jezike kakor tudi esperantskega. Potoval je veliko po svetu, bil je v Jeruzalemu, Rimu in v Lurdu na Francoskem. Bil je mož, ki jih imamo žalobno le premalo. Počivaj v miru!

Primorske novice.

p Poroka. Preteklo soboto se je poročil g. Fran Kovačič, ravnatelj podružnice Ljubljanske kreditne banke, z gospico Karolino Zadnikovo iz znane naše narodne rodbine Tomaža Zadnika.

p Otvoritev predstavi slovenskega gledališča v Trstu se je vršila v nedeljo dne 6. t. m. Predstavljal so enodejansko tragedijo »Nihilistika«.

p Novo vino bodo smeli prodajati v tržaških gostilnah po naredbi tržaškega namestnika od 20. oktobra naprej.

p Razglas. Pri petnajstem srečanju obvezne deželnega posojila iz leta 1902. v znesku 1.000.000 kron, ki se je vršilo danes, dne 1. oktobra 1918 ob 10. uri popoldne pri deželnem odboru v Gorici, so se izžrebale naslednje obveznice: št. 100 za 2000 kron; št. 238 za 2000 kron; št. 2 za 1000 kron; št. 165 za 1000 kron; št. 169 za 1000 kron; št. 2 za 200 kron. Deželna blagajna izplača te obveznice od 1. januarja 1919 dalje v nominalnih zneskih proti povrnitvi dotičnih obveznic in tistih odrezkov, ki še ne zapadejo dne 1. januarja 1919. Obvešča se tem potom, da se obveznice št. 9 za 200 kron, ki je bila izžrebana dne 2. oktobra 1916 in plačljiva dne 1. januarja 1917 in št. 71 za 2000 kron, ki je bila izžrebana dne 1. oktobra 1917 in plačljiva dne 1. januarja 1918 še niso predložile za izplačilo. — Od goriškega deželnega odbora.

Prosveta.

pr Iz gledališke pisarne. Danes zvečer prvič na našem odru Alojzij Jirasekova gledališka igra »Laterna« izven abonementa. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

pr Akademija. V torek, 8. oktobra zvečer se za C-abonement ponovi »Akademija« s popolnoma novim sporedom. Prvikrat poje pri naši operi angaževana pevka gđ. Rezika Thalerjeva, in sicer domačega skladatelja Oskarja Deva »Ptičko« in »Kangljico« ter arijo iz Massenotove opere »Manon«. Prvikrat nastopi članica orkestra gđ. A. Doubravska, absolventinja praškega konservatorija. Prednašala bo na harfi Trnečekove »Varijacije na Veseli« tema. G. operni pevec Josip Drvota, ki ga dosedaj tudi še nismo čuli, poje znano »Serenado« Antona Lajovica in Malatovo skladbo: »Čož ne želim ti zrak moj...« G. Debevec poje: Arijo iz Verdijeve opere »Traviata«; Lajovic: »Mesec v izbi« in Schumann: »Hidalgos«. Gđ. Pirkova-Igorova

va poje: Škerjanc M.: »Pesem«; Čajskovskij: »To je bilo v prvi pomladi« in Vite-slav Novak: »Slovaška pesem«. Gounodovo »Ave Marija« bosta prednašala gđ. Doubravska na harfi in g. Franzot na gosli. Pela bo gđ. Thalerjeva. Domačin g. Levar poje Vinci: »Skoz okno moje...« in Zajc: »Sala maggiore« (venecijanska pesem). Gđ. Cirila Medvedova: Novak V., »Gorska balada« in Karl Löwe, »Zvonarjeva hči« in g. Zathley: Rubinstein, »Iskri se ro-sa« in Musorgskij, »Balada Mefista o bol-hi«. Vodstvo Narodnega gledališča, ki želi s prirejanjem takih akademij poglobiti v občinstvu umevanje glasbene umetnosti in predvsem domačih skladb ter s tem tudi našim umetnikom dati priliko širšega udele-stvovanja, se zaveda, da je tudi s to drugo akademijo ostali v pravi smeri. Nadeja se, da bo občinstvo gotovo znalo ceniti njegov cilj. — Akademija se prične točno ob pol 8. zvečer. — V sredo zvečer za A-abonement: »Morala gospe Dulske«.

Gospodarske novice.

g Dunajska borza. Par dni po kapitulaciji Bolgarije se je momentalno zdela, da zavlada na borzi stabilnost, a pokazalo se je kmalu, da so politične razmere še jako negotove in padanje prejšnjih dni se je nadaljevalo. Vodilna bančna delnica je padla za 9 K, vodilna transportna akcija za 28, avstrijske železne industrije vrednosti za 12, ogrske za 26. Posebno občutno so prizadete turške transportne akcije, ki so se znižale za 123 kron, tobačne za 36 kron.

Devizni trg. V pričakovanju važnih dogodkov, ki naj prinesejo odločitev glede mira, so se na nevtralnih trgih valute vojskujočih se držav nekoliko poboljšale. V Curihu je notirala nemška marka 68,50, avstrijska krona 38,50, London 22,25, franki 85,50, lire 75, rublji 60.

Aprovizacija.

a Trgovci se vabijo, naj se zglase v torek, dne 8. t. m., ob 9. uri popoldne v mestni posvečevalnici na magistratu, kjer dobe nakazila za moko.

a Krompir za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo krompir v torek, dne 8. t. m., in v sredo, dne 9. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: v torek, dne 8. t. m., popoldne od 8. do 9. ure zvečer št. 1 do 130, od 9. do 10. ure št. 131 do 260, od 10. do 11. ure št. 261 do 390, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 391 do 520, od pol 3. do pol 4. ure št. 521 do 650, od pol 4. do pol 5. ure št. 651 do 780, od pol 5. do pol 6. ure št. 781 do 910. — V sredo, dne 10. t. m., popoldne od 8. do 9. ure št. 911 do 1040, od 9. do 10. ure št. 1041 do 1170, od 10. do 11. ure št. 1171 do 1300, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 1301 do 1430, od pol 3. do pol 4. ure št. 1431 do 1560, od pol 4. do pol 5. ure št. 1561 do 1690, od pol 5. do pol 6. ure št. 1691 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo 5 kg krompirja, kilogram stane 34 vin.

a Zeljnate glave za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v torek, dne 9. t. m., v deški šoli na Ledini. Določeni je ta-le red: popoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 160, od 9. do 10. ure št. 161 do 320, od 10. do 11. ure št. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. ure št. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. ure št. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. ure št. 961 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav; kilogram stane 56 vin. Stranke, ki žele več kot 500 kg zeljnatih glav, naj se prijavijo v uradu mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13/I, da se jim dostavi to zelje na dom.

Zgubila se je črna denarnica na potu od sv. Križa do Sv. Petra. V denarnici je bilo vse premoženje vdove s štirimi otroci. Zato je pošten najditelj naprošen, naj ga odda na »Springi« v tobačni tovarni Mariji Železnik.

Ukradeni je bilo iz stanovanja v prtiliču Streliška ulica št. 8 več obleke, en ženski zimski plašč, temnomodra cela obleka, temnomodra svilena blaza z roza ovratnikom in osem srebrnih kron. Če bi kdo kaj takega kupil, se prosil, naj vrne lastnici Apoloniji Krese v Streliški ulici št. 8.

Zgubila se je v petek popoldne iz Celovske ceste do cerkve sv. Jožefa temnomodra, koralašta pompadura. Kdor jo je našel, naj ji blagovolji proti nagradi prinese v Celovško cesto št. 75.

Ne zametujte denarja!

Ne kvarite oblek

z raznimi vojnimi barvami!

Nudim Vam edino zažamčeno dobro, trpežno in blago neškodljivo

barvo za obleke

iz najstarejše in največje tovarne za barve. Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. vrste

v sledečih barvah: črna, modra, temno zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta, siva, rujava in rumena. — Da se na-pravi temno modra, se dá polovico črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo. 100 zavojev 50 kron.

500 zavojev po 45 K za 100 zavojev. 1000 zavojev po 40 K za 100 zavojev.

Postnine prosto pošilja 3136

Rudolf Cotič
Vrhnika.

Brez posebnega obvestila.

Ana Berglez, roj. Jantigaj, naznanja v svojem, kakor tudi v imenu svojega nedolnega sinčka Vladimira in ostalih sorodnikov prežalostno vest, da je njen iskrenoljubljeni, blagi soprog, oče, brat, stric, svak, gospod

Ignacij Berglez

magistratni asistent, sedaj c. in kr. narednik

v soboto, dne 5. oktobra 1918 ob 6. uri zvečer po kratki, a mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere mirno in vdan v voljo božjo izdihnil svojo blago dušo.

Truplo nepozabnega, vsem dragega pokojnika, se položi v torek, dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Sp. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 231 k poslednjemu počitku pri Sv. Križu.

Blagi pokojnik se priporoča vsem znancem in prijateljem v blag spomin in molitev.

V Ljubljani - Sp. Šiški, dne 7. oktobra 1918.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Naša ljubljena, edina hčerka in sestra

Anica Lunaček

učiteljica v št. Janžu

je danes ob 11. uri ponoči, po kratki, mučni bolezni, v 22. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage nam pokojnice se vrši 8. oktobra ob 8 uri popoldne.

V ŠT. RUPERTU, 6. oktobra 1918.

Žalujoča rodbina LUNAČEK.

Zahvala.

Za premožne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega srčnoljubljenega, predobrega očeta, brata, svaka in strica gospoda

Ernesta Slanca

šolskega ravnatelja

ter njegove drage in blage soproge, matere, hčere, svakinje in tete, gospe

Sidonije Slanc roj. Stuhec

vpokojene učiteljice,

izrekamo vsem najpriskrnejšo zahvalo.

Posebno se pa zahvaljujemo preč. gospodu župniku Presečniku, preč. duhovščini domače župnije, gospodu nadučitelju Ludviku Černeju za ganljivi nagrobni govor, cenj. pevcem za žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov, njih tovarišem in tovarišicam, na čelu njim gosp. c. kr. okr. šolski nadzornik in ravnatelj Jos. Supanek, dobrim sosedom, osobito gosp. Josipu Polancu, ki je očetovalsko skrbel v tej bridki dobi za osirotelo hčerko, in vsem dragim prijateljem in znancem, kateri so od blizu in daleč prihiteli izkazati našima blagima pokojnikoma poslednjo čast.

V Petrovčah, dne 25. septembra 1918.

ŽALUJOČI OSTALI

3710

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem, in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni sin, oziroma brat in stric, gospod

Anton Tome

danes ob pol 8. uri zvečer po silno kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočega, v starosti 28 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rankega bode v ponedeljek, dne 7. okt. ob 9. uri popoldne iz Zaloga št. 4. na pokopališču v Smarju. Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Smarju. Predraga pokojnika priporočamo v blag spomin in pobožno molitev.

ZALOG, dne 5. oktobra 1918.

Janez in Katarina, starši. — Janez, Jožef, Alojzij, bratje. — Marija, Franciška, Rozalija, Jožefa, sestre.

Vabilo

izvanredni občni zbor

Dolniške slaybinske družbe „Union“ v Ljubljani,

ki se vrši dne 24. oktobra 1918 ob 4. uri popoldne v „Rožni sobi“ hotela „Union“.

Dnevni red:

1. Sklepanje o eventualnem zvišanju delniške glavnice v smislu § 13. c in o načinu izdaje novih delnic v smislu § 13. k družinskih pravil.

2. Slučajnosti.

NB. Delničarji, ki hočejo izvrševati vojo zborovalno pravico, morajo pet dni pred občenim zborom položiti delnice v pisarni hotela „Union“, Miklošičeva cesta št. 1 od 11. do 12. ure popoldne.

Na prodaj je

lepa vila

Pismene ponudbe na upravo Slovenca pod Lepa vila.

MESARJE

ISČE »Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« s 1. novembrom t. l. proti dobri plači in hrani. Pismene ponudbe z dokazili sposobnosti je poslati na uradi: Ljubljana, Turjaški trg št. 1. Še bolje pa je, če se mesarji, ki želijo vstopiti v službo, zglase osebno v našem uradu.

ISČE SE IZVEZBANA

blagajničarka

z dobrimi izpričevanji. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod števil. 3693.

Prispevanje za sklad S. L. S.

Zahvala.

Ker mi ni mogoče se v svoji boli vsakemu posebej zahvaliti, izrekam tem potom za mnoge ganljive dokaze ljubezni in dobrote med boleznijo in ob smrti moje nepozabne sestre

Amalijske

svojo najiskrenjejšo zahvalo. V Ljubljani, 4. oktobra 1918.

OLGA MARINSCHKE.

3708

ISČEM za takoj dobro, skrbno in pošteno, če mogoče že priletno

gospodarico

na veliko posestvo in k številnim otrokom brez matere. Cenj. ponudbe na naslov: RUDOLF MAKAROVIC, Avče, Goriško.

ISČEM V NAJEM

trgovinske lokale

s stanovanjem, eventualno KUPIM trgovinsko hišo

z nekaj posestvom v prometnem kraju. Cenj. ponudbe prosim na upravo »Slovenca« pod: »TRGOVINA« 3712.

4 težki konji

SO NAPRODAJ, KOŠENINA, Kolodvorska ulica 6. — Istotam SE SPREJMETA

2 hlapca

s hrano. — Plača po dogovoru. 3695

Jugoslovanka

(starejša moč in strogo katoliška), bolniška strežnica (dvakrat odlikovana)

išče mesta

k bolni dami ali gospodu, gre tudi k otrokom brez mame ali k gosp. duhovniku, je večja slovenskega in nemškega, za silo tudi italijanskega jezika v govoru in pisanju; zmožna tudi gospodinjstvo in kuhinjo voditi. Naslov: Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 39, pritrilje levo. — Osebo od 1. do pol 2. ure popoldne. 3691

Malo hišico

z vrtom ali poljem KUPIM, najraje na Koroskem. — Ponudbe z zahtevami pod: »MALA POSEST« 3711 na upravništvo »Slovenca«.

SAMSKI URADNIK ISČE

meblirano sobo

če le mogoče s celo ali vsaj delno preiskrbo. Prispeva v živili. Ponudbe pod: »SOBA-OKTOBER« 3690 na upravništvo »Slovenca«.

POZOR! Proda se POZOR!

večja množina

jabolčnika

LJUBLJANA, ROŽNA ULICA 15.

Isče se proti dobri plači vseskrzi

hlapec

z večletnimi dobrimi spričevanji za veliko prometno gostilniško dvorišče, ki bi se dobro razumel tudi na obdelovanje polja. Naslov pri upravi Slov. pod 3584, ako znamka za odgovor.

Poskrbite že sedaj za svojo potrebnost

žveplenega prahu

ker bo vsled neprestanih transportnih težkoč nemogoče pravočasno dobaviti žvepleni prah.

99% čist sičij. žvepleni prah

in 65/70 % sivi žvepleni prah od 100 kg višje v vsaki množini.

»Vaterland, Handels- und Verkehrs-Akt.-Gesell.

Salzgitter V., Akademie ut. 20, Naslov za brzojave: Grossist.

Zahvala.

Za obilo odkritosrčno sočutje, ki je nam došlo povodom smrti naše iskreno ljubljene hčerke in sestre

Marije

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, ki so spremili našo ljubljeno na zadnji poti. Posebno zahvalo smo pa dolžni preč. g. župniku Fr. Finžgarju in darovalcem lepega cvetja.

Ljubljana, 5. oktobra 1918.

ŽALUJOČA RODEINA MOSER.

3709

3 mlade prašičke

deset tednov stare, zdrave in rezane, dobi najboljši ponudnik. Gozdarska hiša št. 48. Sv. Ana pri Trzinu.

Isče se za takoj pridno in pošteno

DEKLE

za vsa domača dela proti dobri hrani in plači. — Naslov v upravi Slovenca pod št. 3722, ako znamka.

106m² asbestnega tlaka

»Feuertrotze«, nabavljajo se že v Ljubljani, je na prodaj. Interesenti naj se zglase najkasneje do petka 11. oktobra v pisarni tvrdke Franc Ksav. Souvan.

Stare zobe

tudi zdrobljene, kupim komad po 2 do 10 K, ZOBOVJE (v zlatu) do 400 K. Pošiljatve po pošti se rešijo takoj. — Prva ljubljanska nakupovalnica zob J. SCHLESINGER, LJUBLJANA, Stari trg št. 15, II. nadstropje.

1 kg fine nežgane kave

zamenjam

za moko, mast ali maslo.

Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod št. 3721, ako znamka.

Dva delavca

in

več deklet

SE SPREJME za delo v kartonažni tovarni I. BONAC sin, LJUBLJANA.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K poštne prosto. — Prodaja in razpisa lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1212

Prodaj v Novem mestu

hišo z vrtom

št. 129 najvišjemu ponudniku. Ponudbe do 15. oktob. na Karol Paterle, Gornje Sušice 32, p. Toplice, Dolenjsko.

Tvrdka Karol Binder

stavbno mizarstvo v Ljubljani,

Slomškova ulica št. 16, ISČE

strojnika obenem kurjača

Istotam se išče k trem osebam

kuharica

Odda se

1—2 vagona žvepla 99%, I. a. prah 38 K

98 palice 35, jedkikali, salmiak 29 K in Anilin-barve, dostavljeno franko. Ponudbe pod HP. Ž. 3703.

Kupim veliko moderno

tovarno pohištva

ležečo v Ljubljani ali v okolici. Ista mora biti že v obratu, tako da se delo lahko nadaljuje.

Ponudbe na POŠTNI PREDAL 144, LJUBLJANA.

Sprejme se

učenka in pomočnica

k šivilji Blaj, Breg št. 18, III. nadstr.

Tvrdka

Josip Petelinc,

LJUBLJANA, poleg frančiškanskega mostu, SV. PETRA NASIP št. 7 opozarja cenjeno občinstvo, da je dopela večja pošiljatev

živalskih strojev

za rodbinsko rabo, krojače in čevljarje. Kdor si jih želi nabaviti, naj se čim prej oglasi. 3123

Edina slovenska veletrgovina umetnega cvetja in pogrebni potreščin

Anton Z. Finžgar

VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: umetno cvetje, nagrobne vence, okraske, nože in tapete za rakve, tančice, mrtvaške čevlje i. t. d.

Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

Polhovoe kože

krtovoe kože

hrčkovoe kože

kupi po najvišjih cenah

D. Köhner

trgovina s kožami in krznom

LEIPZIG, Brühl 47.

Pošiljatve se prosijo po pošti v zavojih po 5 kg, odpadli znesek se odpošlje takoj po prejemu. 3031

Domača semena

suhie gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & komp., preje PETER LASSNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG. 2534

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi :: oljate portrete na platno :: izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

Davorin Rovšek

prvi fotografski in povečevalni zavod

... V LJUBLJANI ...

KOLODVORSKA ULICA št. 34 a.

OOOOOOOOOOOOOOOO

KOLESARJI, POZOR! Kdor se hoče dobro in trajno voziti, naj si nabavi prvo svet. avstrijsko koleso 28 K 633. Prekašajo dosežaj vse nove iznajdbe, popravila so izključena, ter si vsakdo pri tem prihrani mnogo denarja in časa. Dobijo se obroči na Marije Terezije cesti 6. Kolesa se imajo pripeljati s seboj. Gen. zastopstvo za Kranjsko: Ernest Aljančič, Ljubljana. Okraj. zastopniki se sprejmejo.

Hiša se kupi

za okrog 300.000 K v sredini mesta Ljubljane. Posredovalci izključeni. — Ponudbe je odposlati na upravništvo tega lista pod Triglav 3641.

Hlapec in

služkinja

vajena poljskega dela in goveje živine, se sprejmeta v ljubljanski okolici. — Hrana tečna, plača po dogovoru. Po preteku enega leta v službi dobiva vsak par čevljev in obleko. — Služkinja ima tudi priliko se izuriti v kuhinji, to posebno v zimskem času. — Ponudbe sprejema upravništvo »Slovenca« pod naslovom »Hlapec in služkinja« 3662.

KDO PRODA na Kranjskem ali Štajerskem

hišico

Z MALIM POSESTVOM, akoravno v hribih, kjer bi se lahko redila ena krava? Naslov kupca pove uprava »Slovenca« pod št. 3643, ako znamka za odgovor.

4 orale njiv

SE ODDA za dobo treh let takoj v najem. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod št. 3652, ako znamka za poštino.

Kupi se hiša

pripravna za trgovino v Ljubljani. Vzamejo se tudi lokali ali večje skladišče v najem. Ponudbe pod: »TRGOVINA« 3626 na upravništvo »Slovenca«.